

## SPOŠTOVANI TOVARIŠ UREDNIK!

Članek vam žal pošiljam z zamudo. Nekoliko je temu krivo tudi to, da so nam ukradli ekspedicijski pisalni stroj in smo tako precej handicapirani. Sicer pa smo zadovoljni: prvič nad doseženim, in drugič, ker se vračamo domov, saj je bil tudi povratak precej problematičen. No, včeraj smo se vkricali na »Bovec« in tako smo z eno nogo že doma. Upam, da vam bom že v kratkem poslal še članek o našem vzponu na šesttisočak Illampu, kar je bil tudi največji uspeh ekspedicije. — Iskrene pozdrave tudi vašim sodelavcem!

Montevideo, 23. septembra 1964

IVO VALIČ

Berite na drugi strani poročilo našega posebnega dopisnika dr. Iva Valiča o uspehih slovenske ekspedicije »Andi 1964« v skupini Condoriri. V prihodnji številki Panorame bomo objavili več slik s poti.

## ČAROVNIK

naš novi kriminalni roman v nadaljevanjih. Objavljati smo ga začeli v prejšnji številki PANORAME. Ne zamudite priložnosti, naročite GLAS!

Kriminalni roman

## ČAROVNIK

berite vsako soboto v PANORAMI na 10. strani!

**pano-  
rama**  
Številka 39  
Kranj  
3. oktobra 1964

## Nenavadne usode kupljenih žena

Na 6. strani začnemo v tej številki s serijo nenavadnih zgodb iz Prištane in okolice. V nadaljevanjih bomo objavljali, kako je skupina brezobzirnih in pohlepkih ljudi izkoriščala stare običaje in zaostalost, prodajala dekleta in žene in pri tem zaslužila veliko denarja.

## 16. V skupni Condoriri

Jutro je čudo-ito lepo. Jezero je popolnoma mirno in le nekaj metrov široka plast tankega ledu pokriva temnozeleno gladino tik ob robu. Nekaj deset metrov daleč od brega se veselo potaplja mlade račke. Onkraj jezera, ki je veliko kakih 250 m<sup>2</sup>, se po bližnjih obronkih pasejo konji, lame in nekaj mršavega goveda. V polkrogu se za jezerom dviga venec vrhov s Condoririjem na čelu. Divji in strmi so. Sončni žarki se odbijajo v silnih ledenih odlomih in serakih ledenika izpod Condoririja. Nobenega hrupa, nobenega šuma ni slišati in daleč naokrog ni nobene žive duše. S polnimi nahrbtniki stopamo ob jezeru, drug za drugim. Nato preko travnate strmine in obrobne morene dosežemo ledenik. Tu navežemo dereze, kajti rob ledenika je strm in močno leden. Višje gori, kjer se ledenik položi, je njegova površina pokrita s plastjo pred nekaj dnevi zapadlega snega. Za nami ostaja globoka sled. Pod ledenimi odlomi zavijemo v strm snežen žleb. Tu napredujemo še bolj počasi, menjajoč se v vodstvu. In končno po 3 in pol urah stojimo na robu sneženega platoja pod samim vrhom Condoririja, kjer na skalnati plo-



Na vrhu Condoririja (foto T. Mihelč)

vrhu. Utrujena se spuščava po ozki in strmi grapi navzdol, nato pa se ob ledeniku povzpneva do pomožnega taborišča pod Condoririjem, kjer je že ostala četvorica, ki se je nekaj prej vrnila z vrha Condoririja. Po kratkem počitku takoj nadaljujeva pot v bazno taborišče, kajti v majhnem šotoru je komaj prostora za štiri. Že na ledeniku naju ujame noč.

8. avgusta je za naju dan počitka. Porabiva ga za pisanje in fotografiranje in tudi žehto. Zvečer se ostala četvorica vrne v bazno taborišče. Ta dan se je ena naveza povzpela na »levo krilo« Condoririja, druga pa na »desno«. Lep uspeh! In čeprav sva pripravila nekaj litrov čaja in češpljeve vode, je bilo tekočine za vse štiri premalo.

Naslednji dan je nedelja in kot se spodobi — izredno lepo vreme. Toplo sonce izvabi Tineta in Lojza, da se poženeta v jezero, toda njuna kopel je kratkotrajna. Drugi le od daleč in brez zavisti opazujemo njuno junaštvo. Popoldne si s »stricem« naprtava zopet nahrbtnike in proti večeru na moreni pod Myomingom postavlja drugo pomožno taborišče (4915 m). Tu tudi prepiha noč in ko se začne daniti, že gaziva sneg po ledeniku, ki se z vzhoda izpod Tarije spušča proti jezeru. Obiti morava precej širokih in tudi več deset metrov globokih ledeniških razpok, preden preko sedla doseževa vrh Tarijo (5240 m). Nato po ostrem sneženem grebenu nadaljujeva pot in še pred poldnem preko strmine doseževa vrh Alpamayo Pequeno (5325 m). Od tu opazujeva Tineta in Lojza, ki sta zjutraj prišla iz baznega taborišča in sedaj prečkata nasprotni greben. Na povratku se srečamo in poslovimo. S »stricem« se vračava v bazno taborišče.

Tako teče naše življenje ob jezeru Condoriri iz dneva v dan. Dnevi počitka v baznem taborišču se menjavajo z dnevi vzponov, s hojo med globoko zevajočimi ledeniški razpokami ali med čudovito oblikovanimi in obenem grozečimi 10 in več metrov visokimi seraki, s hojo po snegu ali ledu preko ostrih grebenov in velikanskih snežnih plasti. 11. avgusta se Tine in Lojz povzpneva na Myoming (5465 m) in isti dan tudi preko Tarije na Alpamayo Pequeno. Naslednji dan se skupno z »Big Bossom« in Francijem ponovno preko Tarije in Alpamayo P. povzpneva na Innominado (5250 m). Pozno ponoči se vrnejo ponovno preko prvih dveh vrhov v pomožno taborišče pod Myomingom. 14. avgusta si s »stricem« Lojzom stiskava roki na vrhu Condoririja (5652 m) in nekaj ur kasneje na njegovem vzhodnem vrhu (5503 m). 15. avgusta narediva grebensko prečenje štirih neimenovanih vrhov (5380 m, 5355 m, 5380 m) in zvečer se srečava v pomožnem taborišču z navezo Tine — Lojz, ki je osvojila dva nova vrhova onkraj Condoririja, oba visoka preko 550 m. Ta dan poderemo tudi pomožno taborišče in krenemo navzdol proti bazi. 16. avgusta se Franci in »Big Boss«, ki je svoje proste dni v baznem taborišču izrabil za kartografiranje okolice, povzpneva še na edini vrh, na katerega se nismo povzpeli v bližnji okolici Condoririja — Aguja Negro (črno šivanko — 5290 m). In zvečer proslavimo naš uspeh, kajti skupino Condoriri smo obdelali bolj kot katerakoli odprava pred nami. Zadovoljni

smo! V treh tednih našega bivanja v Cordillere Real smo se povzpeli na 28 vrhov in 10 od teh je prvenstvenih! Sedaj nam ni žal, da se je naš prvotni načrt spremenil. Nasprotno! Bilo bi nam žal, če ne bi obiskali Condoririja in njegove skupine — bisera Cordillere Real.

Sredi dopoldneva, 17. avgusta, je taborišče podrti in vsa prtljaga spravljena v vrečah. Obleden v pencho in obut v preprosto spleteno opanke s podplati iz rabljenih avtomobilskih gum, se nam tiho približa priletan Indijanec v spremstvu štiriletnega Indijanca. Brez besed se usede na tla blizu kupa prtljage in mirno žveči svojo coco naprej. Sele na naše vprašanje nam odgovori, da je prišel po našo opremo in ko začudeno gledamo in sprašujemo kako in kaj, se prikaže še »naš« Indijanec, ki je prvič tovoril. Sirok nasmeh — in že nam začne v slabi nemščini dopovedovati, da danes nima konj, da pa je pripeljal 30 lam. No, to bo šele zanimivo! In res nismo razočarani. Prav zabavno je gledati, kako najprej priženó čredo in jih zvežejo po dve in dve s prekrizanimi vratovi skupaj. Več kot eno uro porabijo, da natovorijo živali, čeprav pri tem poslu pomagata še druga dva Indijanca. Malega med tem zaposlimo s škatlo medu, katerega je kmalu več na že itak umazanih ličk kot v ustih. In vse seveda pridno izrabimo za edinstveno fotografiranje. Ko je vse natovorjeno, se Indijanci spravijo še na naše smetišče in kmalu zginajo v njihovih bisagah vse prazne in količkaj uporabne konzerve. Teh ni bilo več veliko, kajti zadnje dneve je obiskalo naše taborišče vedno več indijanskih pastirjev — katerih glavni cilj je bil »prazne konzerve«. Te obiske smo vedno izrabili za razgovore — kolikor smo se pač sporazumeli, in za slikanje. Vedno smo jih tudi obdarili z različnimi dobrotami, tako da so se sedaj že sami ponujali: »foto, foto«, ker so vedeli, da je to povezano z obdaritvijo. Poleg tega se je razvila še živahna trgovina; mi smo nudili konzerve, čokolado, bonbone, cigarete, oni razne spominčke. In kakor se je večal obisk pastirjev v taborišču, toliko več drobnice je bilo okrog jezera. No, tudi naše nosače smo obdarovali — in ajde na pot!

Lame niso konji, čeprav ne zmorejo nič dosti manjšega tovara. To smo videli takoj. Najprej je žrtev tega prenosa naš »el secretarios«. Lama, natovorjena z njegovo opremo in »pisarno«, se je kmalu otresla neprijetnega tovara in ker je ta še vedno visel na njej, se ga je enostavno skušala znebiti na tak način, da ga je vlekla kakih 150 m po potoku. Tudi to ji ni pomagalo: kakor tudi ne »el secretarius«, ki je nemočen opazoval dogodek in se smejal kljub temu, da pri tem ni ravno preveč užival. Druga žrtev je »stric« Lojz. Že vsi smo na kamionu, ko ugotovimo, da manjka njegova vreča. Pol moštva mora na lov za lamo, katero so našli končno tik ob jezeru, kjer je mirno žulila travo.

Po isti poti, kot smo se pripeljali, se vračamo. Vrhovi, ki nas spremljajo, so nam znani, domači. Tudi v Milluniju smo znanci. Potem El Alto in končno La Paz! Ta se v naši odsotnosti ni spremenil, tudi mi ne, čeprav se vračamo ne samo z bradami, ampak predvsem polni izrednih doživetij!

DR. IVO VALIČ

# U BOLI- VIJSKE ANDE

ščadi postavimo prvo pomožno taborišče (5150 m). Navzdol gre hitreje in kmalu smo zopet vsi v baznem taborišču. Zvečer sestavljamo načrt za bodoče dni.

6. avgusta, to je naslednji dan, se Sandi Franci, Tine in Lojz iz Celja odpravijo v taborišče pod Condoriri, midva s »stricem« Lojzom pa ostaneva v baznem taborišču. Vreme je kot vse zadnje dni zjutraj jasno in mirno, okrog poldneva začne pihati veter in nastopi delna pooblačitev. Zvečer se zopet popolnoma zjasni in pomiri. Že okrog 5. ure popoldne senca prekrije taborišče in treba je obleči toplejša oblačila. Potem temperatura začne naglo padati. Kar precejšnja razlika med dnevno in nočno temperaturo! Opoldne na soncu 35 stopinj Celzija, zvečer ob sedmih pa že -5 do -7 stopinj C! Zgodaj leževa spat, kajti tudi naju čaka jutri vzpon.

Po nekajurnem plezanju po izredno krušljivem razu doseževa najin prvi vrh v grebenu, ki na severozapadni strani obkroža jezero, visok 5225 m. Nato se spuščava in lezeva preko številnih stolpov in stolpičev, drugod zopet meljeva gruše. Po naslednjem 5175 m visokem vrhu pa naju močno zaposli kakih 200 m dolgo, strmo, ledeno snežišče. Jezero pod nama je že v sencih, ko si stisneva roke na tretjem, 5280 m visokem

Brezkonično potovanje z vlakom, ki se pomika kot grozeč fantom skozi bujno zelenilo gozdov ob Amazonki, prebudi v domačinih staro sovraštvo. Toda resnični problem je drugje. Ta železnica, ki so jo kot ostala dela zgradili belci v porečju brazilske reke, je nekaj, kar je bilo napravljeno proti volji naravnih lastnikov gozdov — oropanih, ponižanih, uničenih Indijancev. Toda ti še vedno vztrajajo, ker morajo. Ne preostane jim pač nič drugega. Staro, zlato pravilo belih osvajačev še vedno velja: »Descer Indios!« (uničiti Indijance). Krvna osveta, ki že štiri stoletja ne da miru belim ljudem, ne bo prenehala prej, dokler ne bodo popolnoma izginili »operjenci«. Potem se beli ne bodo imeli več komu maščevati. Še danes se ob nedeljah, v majhnih vasicah, skritih ob bregovih reke, zbirajo beli prijatelji in v džipih organizirajo »kazenske« ekspedicije, ki so pravi lov na rdečko-kožega samotarja. V Porto-Velhu smo prisluhnili povsem mirni pripovedi meščanov, trgovcev, uradnikov, inženirjev in drugih v njihovih podvigih ob mirni Amazonki. Vse so opravičevali s tem, da so Indijanci pač »ovira na poti k napredku«. Toda to so bili izobraženi ljudje... Tudi najnesrečnejši zbiralec kavčuka globoko v gozdu, ki nima nič, razen puške na hrbtu in ne pozna teorije o več in manj vrednih ljudeh, ne misli in ne dela drugače: dober Indijanec — to je mrtev Indijanec.

Rezultat vsega tega je genocid, morda največji, kar jih pozna zgodovina — točneje, kar jih ne pozna. Od več milijonov Indijancev, ki so nekoč živeli v Amazoniji (»tu je toliko Indijancev,« je pisal neki portugalski raziskovalec v sedemnajstem stoletju »da puščica, ki jo iz-



Vsako jutro se družina poda v vodo, da se okopije. Njihove naravne želje po čistoči ne ovira niti najhujši mraz

# Pošasti v zelenem peklu

strelj, sigurno pade na glavo enega od njih) jih je ostalo danes komaj še 100.000, med njimi 10.000 »bravos« (divjih, ljudožrcev). Toda kljub uradni zaščiti in izrednim prizadevanjem verskih poslanstev, je situacija iz dneva v dan slabša. Nekeč so Indijanca, ki se je uprl, obsodili na smrt, ga mučili, vrgli psom ali zažgali pred obličji gospodov, odetih v svilo, ki so govorili v imenu kralja in Zahoda. Strašno — toda relativno počasno. V dobi kavčuka in karabinke pa je smrt pridobila na hitrosti in nadoknadija vse tisto, kar je izgubila v času, ko so uporne Indijance še svečano ubijali — po enega — vsem za zgled. Amazonski Indijanec je postal divjad.

V primerjavi s svojim severnoameriškim bratom no bi nikoli imel tistega mesta v zgodovini, ki mu gre, nikoli ne bo ničče pripovedoval legend o njem, nikoli ne bo dočakal dvomljive tolažbe, da bi videl nov svet, zgrajen na svojem grobu. Tukaj ni Daljnega Zahoda, ni kapitana Codyja, ni Empire State Buildinga. Niti ni ruševin, celo tistih velikih skrivnostnih kamnov, ki rotijo čas, naj prizanese mehškim in perujskim Indijancem, ni »operjence« iz velikega gozda, mrtev brez vzroka, ne bo ničesar zapustil, ničesar, tudi spomina ne na to, kar je bil.

Na srečo je Brazilija imela Rondona. Preprost vojak šestnajstih let, Candido da Silva Rondon, je v zrelih letih postal general. Kaj pravzaprav početi, ko si general v Braziliji in ko nimaš smisla niti za bridge niti za državne udare? Ukvarjati se s filozofijo. General Rondon — učence Augusta Comta in občudovalec Gandhija, je postal filozof. Ko je prodiral skozi gozd ob Amazonki, z namenom, da bi vzpostavil telegrafske zveze, je odkril tragedijo Indijancev in pravo vrednost indijanskega sveta, o kateri se svetu še sanjalo ni. Bil je silno neprijetno presenečen nad nesmiselnim početjem neke ci-

vilizacije — njegove — ki je prinašala uničenje v imenu napredka. Prav takrat je bil lov na Indijance najhujši. General, ki je imel na voljo dovolj sredstev, da je lahko popotoval po vsej deželi, je izdal presenetljiv, toda junaški ukaz: »Možje, umrite, če je potrebno, ubijajte pa nikoli!« Tako se je rodila SPI, Organizacija za zaščito Indijancev. To pot, prvič v zgodovini, ni šlo za vsiljevanje nečesa tujega tem prvobitnim prebivalcem gozdov ob Amazonki, ampak le zato, da bi oni ohranili svojo davno srečo, da bi uživali v njej, na svoj način, stik z belci pa naj bi bil samo v posredovanju nasvetov in vsega potrebnega za življenjski obstoj. Rondon je umrl leta 1958, v tridevetdesetem letu starosti. Dve leti pred smrtjo so mu podelili naslov maršala, bil je morda edini, ki se je kdajkoli povzpel tako visoko in to na tak nevojaški način. Toda to ne more zakrinkati resnice: Rondon je rešil čast Brazilije, medtem ko za čast Indijancev ni mogel tega storiti. Prerok je prišel prepozno. Danes se indijanska tragedija razpleta: še je življenje tu in tam; toda vsi vedo, da upanja ni več...

Ta nova slika indijanske nesreče, ki ni več uporna, ampak spravlja v obup, se je zažrla v duše štirih mož. To so bratje Villas-Boas, duhovni dediči Rondonove zapuščine. Tudi oni so prišli v Amazonijo z namenom postaviti telegraf. Potovali so vzdolž Reke mrtvih, leta 1943. Kjerkoli je šla kolona, vsepovsod so srečavali zasede Chavantesov, najtrdnovratnejših Indijancev — ljudožrcev. »Spriva«, pripoveduje Alvaro Villas-Boas »smo tudi mi mislili, da so Indijanci ovira pri razvoju dežele. Potem pa smo v njih pričeli odkrivati čisto drugačen, bogatejši svet: njihovo divjo ljubezen do svobode, silno spoštovanje svojega bližnjega, njihov edinstven način otroške vzgoje in nenavadno razdelitev družbe.«

Prav tako kot mornar, ki prihaja v pristanišče, so tudi bratje Villas-Boas začutili, da so dosegli svoj pravi cilj. Poslej je bilo njihovo življenje tukaj, med Indijanci.

To so ljudje, ki jih ni obsedla želja imeti, gospodariti, vladati. Družba, ki ne pozna upor-

nosti, ki je povsem v skladu sama s seboj. Končno človeška bitja, ki ne poznajo bojazni in tesnobe!

Bratje Villas-Boas so se sami in brez orožja odpravili na pot ob rekah Mata Grossa. Šli so iskati »divje« Indijance. Vse, kar so našli pred seboj, je bila praznina, ugasli ognji in puščica brez imena. Neutrudljivo so klicali nevidna gozdna bitja in jim ob rečnih bregovih puščali darila. Prišel je dan, ko so srečali prvega Indijanca — z napetim lokom. Edina govornica so bile kretnje, slabo izražen gib bi lahko postal usoden. Treba je bilo razložiti, da pripadajo nekemu novemu, nepoznanemu rodu: rodu Dobrih belcev, ki ne prihajajo sem zato, da bi vzeli in ubijali, ampak da bi dali in poskrbeli zanje.

Villas-Boas ne poznajo iluzij. Plemena, ki jih oskrbujejo niso pravzaprav nič drugega kot ostanki starih, na silo iztrebljenih ljudstev, majhne skupine človeških bitij, katerih število je redkokdaj večje od sto. Dandanes ni več Winchester sovražnik Indijancev številka ena: to je mikrob, ki prihaja s tujcem. Za Indijanca, ki je ostal čist v duši in v telesu, pomeni rahlo obolenje, ki ga pozna civilizirani svet — nahod — smrtonosno bolezen.

Villas-Boas to vedo, vendar prepozno. Se so ljudstva in še so ljudje, toda ti so že davno prestopili prag, stopili so tja, od koder ni več rešitve. Zadnji Indijanci ob Amazonki bodo umrli, ker so zašli v brezizhodno dilemo: če jih bodo beli dobrotniki pustili same, jih bosta uničila nemoč in osamljenost; malo jih je še, raztreseni so v gozdu, ki je postal prevelik zanje; če pa jim bodo pomagali in jih hrabriti, bodo rdečko-kožci pomrli zaradi klic, ki jih še tako zdrav tujec neizogibno prinaša s seboj. V tem primeru bi se konec kvečjemu nekoliko zakasnil.

Rondon, stari oče Rondon je upal, bratje Villas-Boas pa ne upajo več. Slutnjo je moč prebrati z njihovih molčečih obrazov. Do smrti bodo živeli tod, preprosto zato, da bi belim

(Nadaljevanje na 12. strani)

# POLsocialistični MARTIN

in nemški  
turisti

Mitlinski-Novak

Koder je hodil Polsocialistični Martin, povsod so se mu smejali in mu kazali pot v sosednje podjetje. Dela pa niso imeli zanj nikoder nikjer.

Nagibal se je dan, pride mimo campinga, pa sklene, tukaj da bo nočil. Izbere si ravno streho recepcije. Nanjo zleze in si sezuje japonke. Z vratu si sname strice — tiste fotografije svojih stricov, ki so mu med vojno v hosti padli in jih je dal v prejšnji številki Panorame v okvir in na hrbet, kajti mu je rekla mati, da ni dobre službe za tistega, ki nima stricov za hrbtom — in jih previdno položi predse. Holaj, postelja je postлана, varna bo pred nočnino in turistično takso! Tudi večerje mu ne bo manjkalo, poln je zr k dišav izpred mogočnih inozemskih šotorov. Le želajo ga je in je bil resnično žejen in ne tako kakor naši izvozniki, ki jim voda v grlo teče, kadar jim potekajo dobavni roki.

Pa je stopil s strehe in se ozrl, kod kaj teče, kar bi bilo za žejo. Srečne oči, že je ozrl pipo, ob pipi sta bila plastično vedro in kozarec! Pa si je natočil vode v vedro in še je vedno in kozarec oboje nesel gori na streho in postavil poleg sebe na beton. Pa mu je bila streha ne le brezplačna postelja, ampak tudi miza brez postrežnine, sedel je in mu je bila hkrati še sedež brez vstopnine. Lepo je vdihoval opojne dišave izpred mogočnih inozemskih šotorov in zraven pil vodo in bil zadovoljen, da mu jutri ne bo treba zgodaj na štih.

Imeli so pa ob zidu recepcije svoj šotor nemški turisti, njihov je bil kozarec, njihovo je bilo plastično vedro, ki ju je bil Polsocialistični Martin pobral ob pipi, kjer so ju bili pustili, ko so se šli kopat.

Polsocialistični Martin je večerjal opojne dišave na strehi, pred šotorom pa se je spodaj zbralo dvanajst nemških turistov. Zakurili so ogenj, pekli so čevapčiče in ražnjiče, vina so imeli polne buteljke pa so jedli in zamakali, pijano so se krohotali in si pripovedovali, kako so med vojno po teh gozdovih jagali partizane in jih pobijali, pa se jim zdaj vseeno vse v deželi klanja zavoljo preljubih deviz.

Iskre ognja so visoko letele preko strehe, pa je ena izmed isker priletela Polsocialističnemu Martinu na roko in ga pičila, prav ko je pil. Pa se mu je zganila roka in se mu je voda iz kozarca razlila po strehi in je s strehe kapala dol.

Se je oglašil najmlajši turist: »Dež gre!»

Se je zasmejal najstarejši: Nič se ne boj, ne bo prinesel nočne hajke kakor med vojno! Pa tudi dežnina jugoslovanski turistični delavci še ne zaračunavajo!»

Se so mu nagajale iskre, pa je dejal Polsocialistični Martin: »Oni tam spodaj nagajajo meni, nagajal jim bo še jaz.« Pa je izvrnil vse vedro.

»Oha.« je dejal najmlajši turist, »pošteno lije, nemara se nam jugoslovansko vreme hoče maščevati, ker nočemo izplačati vojne odškodnine!»

Se je zakrohotal najstarejši: »Nič se ne boj, dober ti banditi sami ne prilete na glavo!»

Polsocialistični Martin je čul te besede in jih je razumel, kajti je šel s propustnico že večkrat na Koroško, pa je ročno pobral strice in jih spustil dol, da so z vedrom in kozarcem vred zaropotali po žlebovih in loputnili na one spodaj.

Prestrašeni so pijani turisti zakričali: »Gorje nam, pobiti banditi so prišli nad nas! in so planili na noge, podrl šotor, zmetali svoje reči v prtljažnik in se odpeljali, kamor in dokler so jih nesla kolesa, kar itak ni bilo posebno daleč, kajti so na razritih jugoslovanskih cestah kaj kmalu imeli defekt.

Polsocialistični Martin se je splazil s strehe in si postregel z ostanke nemške pojedine. Potem je pobral tranzistor in kar so zmedeni turisti še pustili pod

# VELIKO SPOZNAVANJE

Odkar imam propustnico, da si lahko od časa do časa ogledam kakšen kruh pečejo pri ljubljenih sosedih na Koroškem in kako ga režejo, prihajam vedno bolj do spoznanja, kako pravičneje in lepše so urejene stvari v naši socialistični deželi. Zal mi je, da sem včasih pogodrnjala čez socializem in izrekla kakšno pikro na račun naše stvarnosti. Če le pomislim, da bi morala živeti in, o groza! tudi delati v kapitalistični Avstriji, me spreleti od laka na nožnem palcu do vrha natupirane glave. Brrr! Res, kar smilijo se mi uboge ženske onstran Karavank in da boste vedele, kje ste, naj vam povem, kaj se mi je oni teden pripetilo:

Grem torej k frizerju v... no, saj ni važno, lahko bi bilo v Kranju, Trzinu, Radovljici, Skofji Loki in če ne tam, pa morebiti na Bledu ali Jesenicah. Predstavnic dolgolasega spola je bil salon seveda poln, ura pa nekaj čez pet. Z eno nogo se mi je posrečilo prestopiti prag, druga pa je morala obstati na pločniku, kajti energično bitje v beli halji mi je pomahalo s škarjami v pozdrav in nepreklicno izjavilo: »Danes ne bo nič, gospa, jih je dosti! Ob sedmih moramo zapreti, gremo na avtobuse! Prijazno sem hotela protestirati, toda zagrizena branilka vstopa mi je nemo pokazala na vrata, kjer se je šopiril zni OD-PRTO NON STOP OD 8.—19. Kaj sem hotela, obrnila sem sandal in se za silo sfrizirala doma s pivom, ki sem ga možu izmaknila iz hladilnika. S prihranjenim petstotakom pa sem se povabila v slaščičarno...»

Potem zaidem oni dan s propustnico na Koroško. Kupujem to in ono, dokler mi nazadnje ne zmanjka bornih šilingov, do vlaka pa sem imela še veliko časa v skladišču. Postopam tu in tam, kar zagledam frizerski salon.

Pa mi šine misel, da bi stomačila noter in se enkrat za spremembo prepustila prostom Korošic. Preštejem preostale šilinge, ki jih je bilo seveda premalo, toda na vratih je pisano, da smeš pod haubo tudi z dinarji. Pisano pa je tudi, da je odprto samo do šestih. Pogledam na uro, pet bo. Pogledam skozi vrata, vse polno. Disciplinirano se obrnem, da bi šla, tedajci pa zaslišim za sabo urne korake, nekdo plagne predme, se mi prikloni in me zaskrbljivo vpraša, čemu odhajam. »Ker ne bom do šestih na vrstih!« začudeno odgovorim. »Ali ni-

mate časa počakati do kakih pol sedmih?« — »Ze, toda ob šestih vendar zapirate!« — »Mi, gospa, zapiramo takrat, kadar nimamo več strank...« Na, pa smo tam! Se še čudite, če sem z vsem srcem vneta za našo ureditev? Gorenjska dekleta in žene smo ob sedmih proste kot tičke na veji, kajti na vratih je vendar razločno pisano, da takrat zapiramo! Uboge Korošice pa morajo krepko potegniti čez določeno uro, dokler so pač stranke. In še vabijo jih noter, da gredo še pozneje domov! Brrr in še enkrat brrr!

SOVA V TRANZISTORJU

## Grozdje je že zrelo

Pri nas z ozirom na to, ker je industrijski kraj, res nimamo klopotev, ki bi s svojimi pesmimi klip, klop — klop, klip oznanjali, da je grozdje že zrelo, pač pa imamo železniško postajo z več glavnimi in stranskimi tirni, no in ravno stranski tir je pri nas tisti instrument, ki nam pove, kdaj je grozdje zrelo. Namreč iz glavnega tira tu in tam večkrat neplanirano skoči na stranski tir kakšen vagonček grozdja, kateri ne odgovarja zahtevam železnic inozemskega naročnika, zato pa z nekaj dinarji popusta nudi našemu domačemu potrošniku »en dan sadnega življenja.«

V današnjem času brez vseh klopotev, koledarčkov, lumnih mrkov hitro vemo, kdaj je grozdje zrelo, ko namreč začnemo vinski strokovnjaki jamrati oziroma stavljati vprašanja po časo-

pisih, po televiziji, kam z lanskim ali celo predlanskim vkletenim naravnim vinom, kajti umetna vina jim ne delajo preglavic, ker jih jim uspešno uničuje — potrošnik. Da se umetnega vina veliko stoji, sklepam po besedah mojega soseda Trkina, ko mi je zadnjič dejal: »Madonca, ne boš verjel, hkl! ampak rečem ti pa, da sem jaz že toliko umetnega vina požrl, hkl! da mislim, da sem že umetnik, hkl!«

Mislim, da so naravne vinske kapljice brez vseh dodatnih čarovnij spoznali že naši praočetje, in to prav dobro, zato so jih uvekovečili celo v naših narodnih pesmih, npr. kolkor kaplic, tolko let, oče nebeški, glej, še en kozarček zdej, še kileco prodala bom, en kozarček al pa dva; ta pesem nam pa celo trdi oz. dokazuje, da je bila vinska kapljica v starih časih drugačne kvalitete in da bi bila dva kozarca že popolnoma dovolj za odvzem prepaškega noža ali voznškega dovoljenja.

Ker v sedanjem času prevladuje toliko vrst in sort vin, ne bi bilo vsled tega napačno, da bi zrelo kvaliteto grozdje namesto prešli raje posušili na zraku — kot rozine. Tako ne bi imeli problemov, kakšno vino pijemo, ampak bi ga imenovali enotno — vino.

GREGA

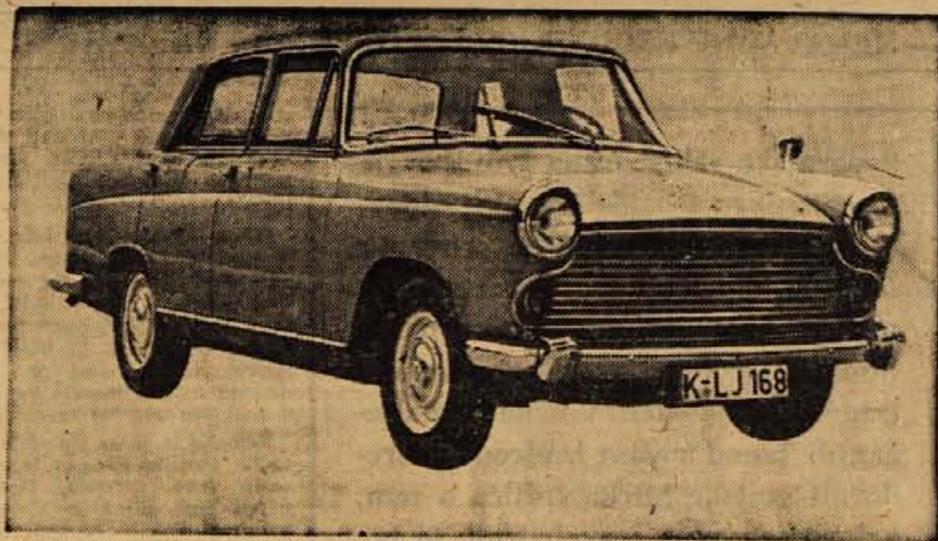
borovci. Obesil si je strice nazaj na vrat in se vrnil domov k materi.

Mati je zastokala: »Sinek, Martinek, ali že naza, ali si dobil odpoved?«

Polsocialistični Martin pa je potegnil na dan tranzistor in sta ga z drugimi reči vred prodala in je bilo toliko denarja, da sta lahko plačala stanovanje za pol leta naprej in še ga je ostalo za dve toni premoega in beljenje in je bilo stanovanje kakor novo, le slike sta dala obesiti stare.

Pa ne vem, če uganete, katere?

# Velikani na asfaltu



Morris Oxford VI

Ko se je pred kakimi štirimi ali petimi leti evropska avtomobilska industrija začela obračati tudi na ameriško tržišče, da bi tudi tu plasirala nekaj svojih izdelkov, je bil eden izmed motivov teh upov tudi v tem, da so ulice ameriških mest sicer široke, vendar pa že preozke za veliko število vozil, ki krožijo po Ameriki. Zato bi prišlo marsikateremu Američanu manjše evropsko vozilo kot nalašč, da bi se z njim lažje kretal po prenatrpanih ameriških cestah in ulicah. In ti upi niso bili zaman. Nasprotno, od tedaj se število iz Evrope v Ameriko prodanih osebnih avtomobilov iz leta v leto veča, ne da bi se hkrati večalo število avtomobilov, ki bi šli v obratni smeri. Nekatera ameriška podjetja so se celo sama lotila izdelovati »utilitarna« vozila, ali tako imenovanih »kompakt carov«, ki pa so utilitarna bolj na ameriški način, kajti šlo je za vozila, ki sodijo pri nas med kar »poštena vozila« s kubaturo od 1.200 kubičnih centimetrov navzgor pa vse do 1.500. To je bila bolj kratkotrajna »moda«. Američani sicer še vedno krepko kupujejo srednjeevropska vozila, predvsem nemške izdelave, toda doma raje izdelujejo svoje velike avtomobile. To namreč ameriški trg zahteva.

## Nad 8 milijonov vozil

Kot je znano, so v Združenih državah Amerike trije veliki proizvajalci avtomobilov, razen teh pa še vrsta manjših avtomobilskih industrij, ki v glavnem v konkurenci z velikimi tremi industrijami le životarijo. Letos jim je bilo glede proizvodnje in razpečavanja vozil veliko lažje, kot prejšnja leta, ker je »šla vsa proizvodnja v promet«. In tega ni malo, saj računajo, da bo vsa ame-

riška avtomobilska industrija vrgla na trg nad osem milijonov vozil, ki bodo šla vsa v prodajo. Hkrati je treba še pripomniti, da imajo ameriški kupci po vrhu vsega še veliko izbiro.

Predaleč bi šli, če bi hoteli navajati vse novosti, ki jih pripravljata ameriška avtomobilska industrija za prihodnje leto. Zato se bomo ustavili samo pri enem izmed treh velikanov, pri največjem, to je pri »GENERAL MOTORS«. Samo ta družba je lani izde-

lala 6 milijonov vozil. Znano je, da je to velikanska družba, ki zajema podjetja Buick, Cadillac in Pontiac. Samo ta podjetja so za prihodnje leto pripravila 163 novih avtomobilov. Nemogoče je prikazati vse, navedli jih bomo le nekaj, ki nam bodo nazorno prikazali, zakaj so Američani sprejeli evropska vozila s srednjo in tudi nekoliko višjo kubaturo, zakaj imajo radi vozilo Fiat 1.300 ali celo 1.500. To je za Američane skoraj isto kot za nas Fiat 750 in podobno.

## Moda v ameriški avtomobilski industriji

### Kaj pripravlja Buick?

Prepričani smo, da si ne bi nihče, ki bo bral ta kratek zapis o ameriški avtomobilski industriji, zaželel nabaviti eno izmed naštetih vozil. Preveč je to za evropske, kaj šele za jugoslovanske razmere.

Ob tem, ko si evropski konstruktorji belijo glave, kako bi iz čim manjšega motorja izsilili čimveč konjskih sil, se ameriški konstruktorji s tem problemom ne ubadajo veliko. Enostavno okrepijo motor, da bi prišli do večje sile, in to ne glede na potrošnje goriva ne, glede na vzdrževalne stroške.

Amerika je pač bogata!

### Tudi Oldsmobile noče zaostajati

Podjetje Oldsmobile je pripravilo za prihodnje leto 5 novih ali obnovljenih vozil v 32 variantah. Eno od teh vozil je »Cutlass«. To sodi tudi med največja vozila. Ima osem cilindrov s kubaturo 5405 kubičnih centimetrov, ki pri 4800 obratih v minuti razvije 253 konjskih sil, ali pri 52000 obratih 319 konjskih sil.

Kar se tiče vozila, je treba dodati še to, da je v svojem zunanjem videzu zelo elegantno, ker ima razmero-

ma malo bleščečega kroma, s katerim je bolj bogata »Electra 225«, ki smo jo že zgoraj opisali.

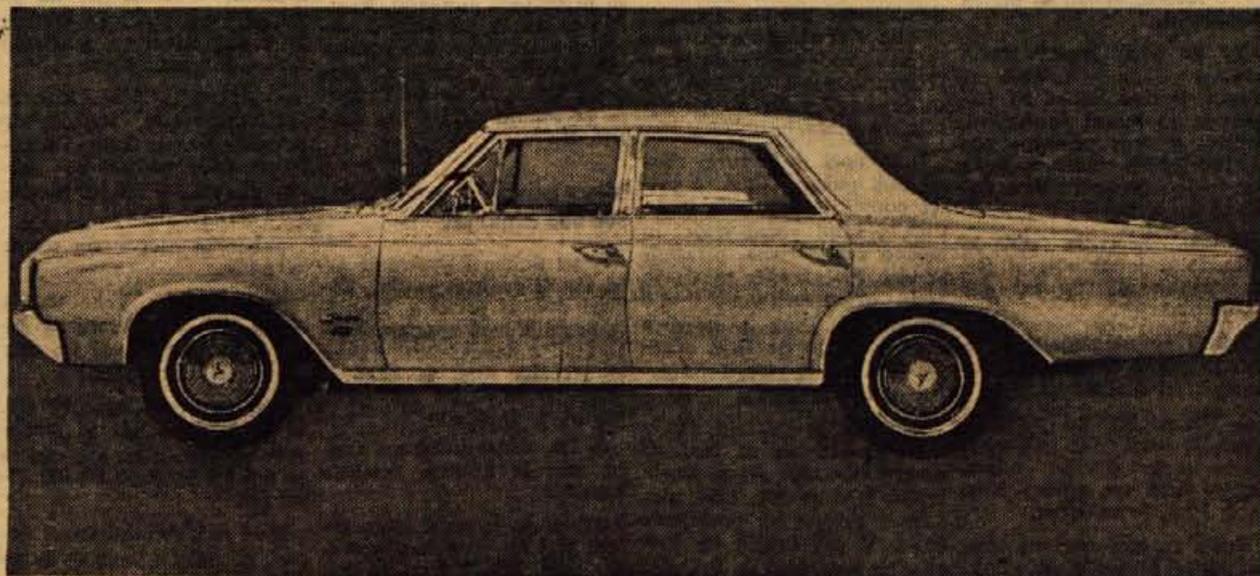
Podjetje »Pontiac« je pripravilo za leto 1965 popolnoma nova vozila, razen enega »Tempest«, ki ga je le izboljšalo in mu dalo primernejšo linijo. Sicer je vseh ostalih pet vozil popolnoma novih in v 26 variantah. Tudi pri »Pontiacu« se bomo ustavili pri naj sodobnejšem in največjem vozilu. Gre za avtomobil »Grand Prix«. Dejansko je to razkošno športno vozilo, v katerem je lahko vgrajenih cela vrsta motorjev. Standardni motor v avtomobilu »Grand Prix« je s 6377 kubičnih centimetrov, ki razvije 260 konjskih sil pri 4600 obratih.

Na koncu se bomo ustavili še pri »Cadillacu«, ki je vsakakor na najvišjem položaju družbe »GENERAL MOTORS«, nekako tako kot ima v Italiji sloves »Alfa Romeo«, ali pa v Nemčiji »Mercedes«. »Cadillac« je pripravil za prihodnje leto tri vozila, ki bodo prišla na trg v 11 variantah. Med temi zasluži posebno pozornost tip »Calais«. Ta ima osemcilindrski motor 7025 kubičnih centimetrov, ki pri 4600 obratih razvije 345 konjskih sil.

### Amerika je pač bogata

To podjetje bo prihodnje leto vrglo na trg 6 novih avtomobilov v 39 variantah. Poglejmo značilnosti najmočnejšega vozila tipa Buick »Electra 225«. Ta ima motor z osem cilindri in s kubaturo 6574 kubičnih centimetrov, ki pri 4400 obratih razvije 329 konjskih sil. Če bi že ta kubatura ne bila dovolj, so izdelali še drugo varianto s kubaturo 6964 kubičnih centimetrov, ki pri istih obratih omogoča 345 konjskih sil. Pa še ena varianta pri istem vozilu, toda z dvema karburatorjema, ki omogoča 365 konjskih sil. Zal cena še ni znana, kot ni znano to, koliko goriva ta ogromen motor »požre«. V naših pogojih, pri trenutnih cenah bencina, taksah in vsem mogočem, si takšnega vozila ne moremo ogledati.

Priredil: ml



Oldsmobile Deluxe F-85

Beograjska »Ilustrirana Politika« je v septembru v nadaljevanjih objavljala nenavadne zgodbe prodanih žena. Za današnji čas, predvsem pa za naše kraje, za mentaliteto naših ljudi, je ta običaj precej nenavaden, zanimiv in žalosten. V nekaj nadaljevanjih bomo našim bralcem posredovali zapiske Mirka Bojića o tem, kako je skupina b...obzirnih in pohlepkih ljudi iz vasi blizu Prištine, izkoriščajoč zaostalost in stare običaje, prodajala mlade in lepe žene brez njihove vednosti in si na ta način služila velike vsote denarja.

# Čigava bo REMZIJA?

Eljaz Eljašani je imel takrat komaj dvajset let in vsi ljudje iz vasi Hamidije blizu Prištine so menili da je že las, da se ženi. Njegov oče Saban, ki se je bližal sedemdesetim, je — po starem običaju — šel, da bi sinu našel bevesto. V teh krajih mladeniču ni lahko z ženitvijo — deklet je malo, toda stari Saban je vedel, kje bo našel dekle, ki bi bila za njegovega sina.

Dekletu je bilo ime Remzija. Žene in dekleta iz šiptarskih vasi pogosto skrivajo obraz pred pogledi moških, toda vsi, ki so videli Remzijo so povedali, da je prava lepota. Imela je sedemdeset let in bila je iz znane družine.

Eljaz je bil doma, oče Saban Eljašani pa je, kot je to običaj, snubil Remzijo zanj. Snubci so sedeli v dekletovi hiši, v posebni sobi, kamor le ne nimajo vstopa; tiho so se pogovarjali in počasi pili čaj. Vsi so zelo dobro vedeli, takaj je prišel Saban, toda razgovor o dekletovi ženitvi se je začel šele potem, ko so popili že po nekaj skodelic čaja. Nazadnje je Saban dekle zasnubil.

**Dostojanstveni posrednik**

Med ljudmi v sobi je bil tudi šestdesetletni mož z dolgimi, belimi brki. Vseskozi je bil miren in dostojanstven, komaj je izgovoril kakšno besedo. To je bil Riza Kondjelji, Remzijin stric. — Jaz sem posrednik in Remzijini ženitvi, je rekel Riza. Z menoj, Saban se moraš pogovoriti.

To je eden izmed starih običajev — da je namreč pri vadbi posrednik — in Saban ga je moral spoštovati, čeprav v tem primeru posrednik ni bil potreben. Toda Saban je samo pritrldilno pokimal z glavo.

— Kot Remzija ujec in posrednik, je nadaljeval Riza, zahtevam, da mi daš 50.000 dinarjev.

Začeli so se pogajati. Saban je menil, da je to preveč in ni hotel plačati.

— Posrednika ne potrebujemo, je rekel in se pripravil, da s svojo družbo odide. Drugič bom vse opravil brez tebe, Riza, je še dodal.

Toda te možnosti ni imel več. Riza je svojo nečakinja odpeljal v svojo hišo. Sedem mesecev je dekle živelo pri

stricu in zaman so ljudje iz družine Eljašani poskušali, da bi jo privedli Eljazu. Riza Kondjelji je dobro pazil nanjo.

Saban Eljašani je zvedel, da je Riza tudi svojo sestro Serifo, Remzijino mamo, večkrat prodal. Težko je bilo z njim, zato se je Saban nekega dne odločil, da bo plačal. Razen denarja Rizi pa je družina Eljašani morala kupiti tudi vso opremo za dekle.

Remzija in Eljaz sta se poročila. Družina Eljašani je nevesto lepo sprejela. Njen mladi mož Eljaz je komaj prikrival veselje — tudi on je imel ženo!

Tri leta je Remzija mirno živela v hiši Eljašanija v vasi Hamidija, delala doma in na polju kot vse druge žene v družini. Vedela je samo za to veliko hišo brez okom, obkroženo z visokim zidom, ki je spminjala na trdnjavo.

Potem se je pojavil mož po imenu Ibus Arifi.

Noč je počasi minevala. Ležala je na zemlji in drhtela od strahu in groze. Ko se je zdanilo, ni smela zapustiti skrivališča. Hlad noči je zamajalo vroče sonce, ki je neusmiljeno pripekalo. Bila je lačna žejna, zaspana, na koncu svojih moči. Šele na večer je Remzija uspela, da je prišla do neke sorodnice. Dan, dva pozneje je bila pri Ibusu. Bila je zadovoljna. Tako se je začel njen drugi zakon. Uspelo ji je tudi, da se je pobotala z Ibusovo prvo ženo. Nekaj mesecev pozneje je rodila otroka, fanta, ki ga je Ibus sprejel za svojega. Dali so mu ime Afrim.

**Obračun na periferiji**

Ibus Afrim je živel v starem delu Prištine. Nekega sejemskega dne se je iz mesta vračal domov. Prišel je do oglja in šel po svoji ulici, ko je neopazoma opazil nekaj, zaradi česar je hitro potegnil revolver iz žepa: pred

Remzija je od časa do časa odhajala k svojemu stricu Rizi Kondjeliju in Ibusu in imel ničesar proti temu. Toda nekoč se mu je zadelo, da se je predolgo zadržala. Odšel je v vas Sibovca, ki je petnajst kilometrov daleč iz Prištine, da obišče Riza in da odvede ženo domov. Z njim je bil tudi njegov prijatelj Cerim Krasnici.

Prišla sta pred njegovo hišo in — kot je običaj — sta poklicala gospodarja ven. Toda nihče se ni odzval. Nazadnje, po dolgem čakanju, so ju povabili noter. Spet sta dolgo čakala v sobi — Riza se ni in ni hotel pojaviti. Domači so jima tedaj svetlovali, da drugega dne ponovno prideta.

Ibusu je bilo jasno, da se nekaj nenavnadnega dogaja. V hiši namreč ni videl svoje žene.

Naslednjega dne je Ibusu uspelo, da se je sestal z Rizo.

— Tvoja žena je pobegnila, Ibus, je rekel Riza. Zdaj je pri meni in če hočeš, da se vrne, boš moral plačati!

Riza Kondjelji ni bil sam. Zraven njega je sedel Sečet Prenku, mlajši mož iz bližnje vasi Leskovič. Ibus je že veliko slišal o njem: znan je bil kot iznadljiv človek, ki je že mnogim nabavil žene iz Bosne, nasilju pri tem delu se tudi ni izmikal.

Zaman je Ibus Arifi poskušal prepričati Rizo, da mu mora vrniti ženo.

— Plačaj 300.000 dinarjev, Ibus, je rekel Sečet Prenku, in Remzija bo tvoja... Ti poznaš naše običaje... In našo moč...

Ibusu ni ostalo drugega, kot da se vrne v Prištino. Vedel je, da pomoči ne bo dobil nikjer — Remzija tudi ni bila njegova zakonita žena. Začel je prodajati imovino in zbirati denar.

Nekako v istem času je Rizo obiskal tudi stari Saban Eljašani — slišal je, da je Remzija pri stricu in želel jo je vrniti njenemu pravemu možu, svojemu sinu.

— Dobro, je rekel Riza in pazil na vsako izgovorjeno besedo. Dal ti bom Remzijo... Toda najprej boš moral plačati — 300.000 dinarjev...

Saban in njegov sin sta se začudila.

— Toda Riza, kako to, da mora moj sin plačati za ženo, ki je že njegova? Bo mar plačal za lastno ženo?

Riza je z roko napravil gib, ki je pomenil, da je razgovor končan. No, pa vseeno je pristal na ceno 200.000 dinarjev.

Ibus je v Prištini zbiral denar, da odkupi ženo — Remzijo.

(Nadaljevanje prihodnjic)



Ibus Arifi kaže ulico na periferiji Prištine, v kateri je nekega poletnega popoldneva našel Eljaza Eljašanija s prijatelji: z orožjem so hoteli dobiti Remzijo

## Po Prešernovih stopinjah v Kranju

Ko tako, iz tedna v teden, paberujemo po starih zapiskih, zbiramo nove in nove podatke, nenadno pri kom od starih Kranjčanov zbudimo že skoraj ugasel spomin in že zvmemo kaj zanimivega o letih Prešernovega bivanja v našem mestu. Resda so to drobtinice, toda vse, kar je v zvezi z našim prvim pesnikom, nam mora biti pomembno kot dragoceno gradivo, za dokončno oblikovanje Prešernove podobe v naših srcih.

Čas pa neizprosno teče, ura se bliža dvanajsti. Ljudje, ki se še spominjajo pripovedi svojih dedov, sodobnikov Prešernovih, stare in umirajo. Kar za dolžnost si zato nalagamo, čimveč poizvedeti in zapisati o življenju doktorja Franceta Prešerna v njegovih kranjskih letih.

No, pa zapišimo kar takoj nov podatek v doseganja pričevanja o Prešernovem življenju v Kranju. Res, da je to skoro mikavna anekdota, toda velja kot zanesljivo ustno izročilo v Sumijevem rodu v Kranju.

V Prešernovih letih sta imela mesarsko obrt v mestu oče in sin Ignac in Ivan Sumi. Obrt je bila v družini že skozi več rodov, kot je bilo tudi z drugimi obrtni in rokodelstvi. Tako se je držala pekovska obrt družine Kumer, bravarska družina

Pirc, kamnoseka družine Puhar, nožarska družina Engelman in podobno.

Ignac Sumi je umrl že leta 1848, za njim je vodil mesarijo njegov sin Ivan Sumi. Od leta 1927 dalje pa je imel lokal Janez Jezeršek. Se danes je v hiši mesnica. Po starem katastru je imela hiša številko Mesto II, pozneje je bila to št. 157 v Zupnišni ulici, danes pa je na hiši tablica Cankarjeva ulica št. 11.

Semkaj, v to hišo, je ob petkih zjutraj vodila pot našega pesnika. Ker so ob teh dneh pri mesarjevih klali, so bila kupcem na voljo sveža jetrca. Prešeren je sam prišel do Sumija, dobil od starega mesarja zavitek, menda nič vprašal koliko jetrca stanejo, mojster pa mu tudi ni nič rekel o denarju. Tako je vse potekalo po neki skrivni simpatiji. Ljudje v Kranju so Prešerna sploh radi imeli, spoštovali, vedeli, da ni denaren in da je bolan... Ni res, da bi takratni kranjski občani svojega čudškega jezičnega dohtarja vseprek zasmehovali; pač, kaki samoljubni puhloglavci že, kakršni se še danes vrte med nami. Vsi viri, vsa izročila pa neomajno govore le o spoštovanju, občudovanju, sočutju... Morali bomo še marsikaj zapisati, da do konca stremo več kot sto let staro prostaško govorico, češ da je bil Prešeren pijanec in ženskar.

Kam je pesnik nesel tista jetrca, ni znano. Morda svoji sestri Katri; morda kam drugam, da jih ocvoro. Morala so mu pač izredno prijati, saj vemo, da se za drugo jed Prešeren ni dosti menil. Prav tako je tudi pijaka tako hitro škodovala njegovemu organizmu.

Se drobno zanimivost: prav pri Sumijevi hiši se je ustavil znani veliki požar, ki je leta 1811 skoro upepelil ves, takrat še precej leseni Kranj. Klet pri Sumijevih je še sedaj ožgana in zakajena od takratnega ognja.

Prav bližje, v sosednji ulici, nad Kokro, je imel svoje domovanje Prešernov tovariš iz vrst Narodne straže, Aleš Engelman, nožar po dejavnosti, Obranjenja je njegova legitimacija, podpisana od komandanta K. Lokerja, in meč, ki je brččas edini ohranjen primerek. Saj je meče drugih gardistov prav Aleš Engelman predelal v kuhinjske nože; tako so zahtevale kranjske gospodinje, ko je bila garda razpuščena. Oboje, legitimacija in meč, je danes v lasti Aleševnega vnuka Antona Engelmanna, blvskega občinskega tajnika v Kranju.

O kranjski »Nacionalni gardi«, ki jo je priklicalo v življenje revolucijsko leto 1848 in kateri je pripadal tudi naš pesnik, bo



**Primerek izkaznice Nacionalne garde v Kranju**

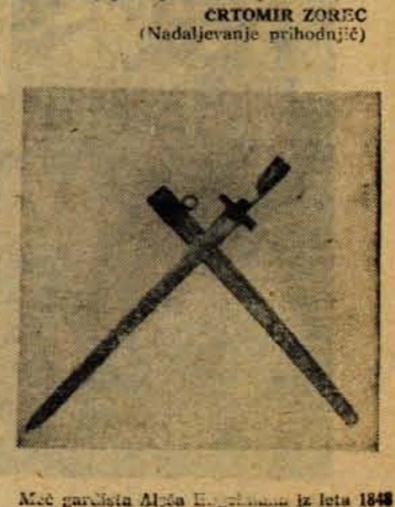
treba kdaj nekoliko obširneje spregovoriti. Saj so bili prav gardisti oni, moše, ki so pospremlili Prešerna do groba... Prešeren in dostikrat zapušal Kranja, odkar se je tu naselil. Vemo le za nekaj poti v Ljubljano, ko je obiskoval Ano in otroka pa še za nekatera službena pota do okrajnih uradov v Radovljici in Kranjski gori.

Marijana Vovkova, pesnikova nečakinja, je tik pred svojo smrtjo (leta 1908) pripovedovala Tomu Zupanu, »da so bili stric le enkrat iz Kranja v Vrbi pri Ribiču.« Bil pa je dohtar Prešeren na poti v Kranjsko goro, zavaljo neke pravde. Vozil se je ponoči, s poštnim vozom, kot je bila tačas splošna navada. Na veliki cesti pod Breznico je France izstopil in prišel doli v Vrbo. Mina, Marijanina mati, se je brata kar ustrašila, tako sredi noči. Pa jo je hitro pomiril: »Grem takoj naprej. Družega ne, otroke mi pokaži, da jih bom videl spijoče!« Potem se je naglo s pošto naprej odpeljal; ponoči, da bi ujel z zarjo nov dan že v Kranjski gori.

Hudo postane človeku ob taki pripovedi: spet trpek in ganljiv izbruh čudnega odnosa do otrok! Slišali smo že o pesnikovem očetovskem nagljenju do kranjske otročadi, zvedeli bomo še o zvestobi do Aninih otrok — kot da bi se Prešernova narurna želja po družini z otroki kazala prav v tem! Ko mu je že normalno zakonsko življenje preprečil obzir do rodbine, ki Ane ni marala sprejeti v žlahto, pa tudi strah pred zvezo z muhavo, prozično žensko...

In še en vzrok je imel Prešeren, da ni hotel pri Ribičevih buditi odrasle, ampak je hotel videti »le spijoče otroke«. Bil je to teman odpor napram svaku Jožetu Vovku, Mininem možu. Francetu ta svak, ki se je vsedel na Ribičevino in postal gospodar staroslavne domačije, ni bil nikoli prav všeč. Še po poroki s Prešernovo sestro je ostal neugnan ponočnjak. Po grenkobnem sporočilu je celo v poročni noči ušel k nekim dekletom v Mošnje... — Kako je bilo bratu hudo za sestro Mino in za čast Ribičevine, smemo sklepati iz balade »Ponočnjak«, ki je bila odkrita šele leta 1910, napisana pa že v letu 1833! V tej baladi vse kaže na to, da je imel pesnik v mislih svojega razuzdanega svaka.

Hitro in pošteno pa moramo tudi povedati besedo Vovku v dobro, da je bil on eden od njih dveh krepkih kmečkih mož, ki sta prišla ob koncu leta 1848 v Kranj, da bi bolnika prevzdigovale. Ta črni, trdi mož, je le odprl toliko srca, da je po svojih močeh lajšal svaku bolečine...



Meč gardista Aleša Engelmanna iz leta 1848

Mali plavalasi Peter v teh dneh v Kranju navdušuje mlado in staro. Velik je videti na platnu, v resnici pa je zelo majhen, zelo prikupen. Za svečano premiero filma preteklo soboto v kinu Center ga je mamica oblekla v rdečo obleko in prav nič nerodno mu ni bilo, ko ga je vsa dvorana s ploskanjem navdušeno pozdravljala. Velik šopek rož, ki ga je dobil, je bil zanj skoraj pretežak, toda kaj, malo se pa že potrpi, saj je filmski igralec in za slavo je treba marsikaj žrtvovati.

Film »Ne joči, Peter«, ki je dobil v Puli letos kar pet nagrad, je kranjsko občinstvo zelo toplo sprejelo. Na širokem platnu in v črno-beli tehniki gledamo prikupno partizansko humoristično zgodbo — Slovenci smo spet bogatejši za en film; če je dober ali če ni, bodo presodili kritiki.

Režiserja filma Franceta Štiglica, direktorja fotografije Ivana Marinčka in igralca Lojzeta Rozmana sem poprosil za kratek razgovor o filmu in o problemih slovenske kinematografije. Povabilu so se radi odzvali.

# Ne joči, Peter



Prizor iz filma »Ne joči, Peter«



Mali Plavalasi Peter

France Štiglic:

## NAJVEČJA KAZEN ZA REŽISERJA JE, KO NA SVEČANIH PREMIERAH GLEDA FILM IN VIDI SAMO NAPAKE

— Kako ste odkrili malega Petra?

— Iskal sem ga po skoraj vseh vrtcih, pa nisem našel takšnega fantiča, ki bi ustrezal moji zamisli. Potem pa sem Petra »odkril« čisto slučajno. Njegov oče je v službi pri Filmservisu in nekega dne sta ga Peter in mamica prišla obiskat. Fanté sprva ni bil nič kaj živ, na problem snemanju pa sem hitro ugotovil, da bo pravnji.

— Ste imeli lveiko del in težav z njim pri snemanju?

— Otrok je pač otrok. Rad snemam take filme, čeprav je naporno. Treba je najti predvsem pravi kontakt z otrokom, da ti zaupa, da te ima rad. Seveda pa mora biti otrok tudi primerno »brihten«, da ve, za kaj gre in da naredi, kar mu rečeš. Težave pri snemanju tega filma pa so bile s časom. Zelo malo časa smo imeli. Snemati smo začeli maja, konec julija pa je bila že premiera v Puli na festivalu. Naj ob tej priliki še povem, da še pri nobenem filmu nisem toliko improviziral kot pri tem. Delo s tako majhnim otrokom mi je vsiljevalo to.

— Kaj pripravljata slovenska filmska industrija za prihodnje leto?

— Program podjetja »Viba film« za leto 1965 je precej bogat. S snemanjem bomo pričeli že letos. France Kosmač bo po Finžgarjevi povesti posnel film **Striči**. Sezonci bo film o problemih sezonskih delavcev pri nas; režiral ga bo Jože Babič, osnutek scenarija pa je pripravil beograjski igralec Branko Pleša. **Sovražniki** bo bil po noveli Dostojevskega Dvojnik; režiser bo Zivojin Pavlovič. Za dvajseto obletnico osvoboditve bomo posneli film **Mesto za žico**; zgodba je iz okupirane Ljubljane, kjer pa so se kot ujetniki za žico bolj počutili okupatorji kot naši ljudje; po scenariju Smiljana Rozmana bo ta film režiral verjetno Jane Kavčič. Ivan Ribič piše scenarij za film **Zlatorog**, ki je tudi predviden za prihodnje leto in ki ga bom verjetno režiral jaz. Igor Pretnar pa pripravlja film **Lahkoživo dekle** po scenariju Dragoslava Ilića.

— Kaj pa Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem? Bo prišel kdaj na vrsto za snemanje?

— To je želja menda prav vseh Slovencev. Toda tak film zahteva ogromno priprav in denarja. Štab za pripravo tega filma že imamo; predvidevamo, da ga bomo v treh letih posneli.

— Pa problemi slovenske kinematografije?

— Nekateri stvari v organizaciji filmske proizvodnje še niso urejene. Filmski delavci smo se zdaj zbrali okrog Vibe in tu skušamo formirati novo obliko filmske proizvodnje, tako proizvodnjo, ki jo avtorji sami vodijo. Sicer so pa največje težave s scenariji. Imamo programski svet, ki pregleduje predložene osnutke. Trenutno imamo osem scenarijev, ki bodo v kratkem pripravljeni za snemanje.

— Kako to, da je film Ne joči, Peter najprej na sporedu v Kranju?

— Vprašajte tovariša Petriča, direktorja kinematografskega podjetja! Verjetno zasluži njegove organizacijske sposobnosti. V Ljubljani bo premiera 20. oktobra.

— Kako ste se počutili na kranjski premieri?

— Na premierah režiser samo še napake vidi. Gledanje premiere je največja kazna za režiserja.

Lojze Rozman:

## KRANJSKA PUBLIKA JE HVALEŽNA, PRAVO NASPROTJE PULSKE, KJER JE CIRKUS

— Kaj menite o svoji vlogi v filmu Ne joči, Peter?

— V pretekli sezoni sem zelo veliko igral, v gledališču in na filmu. Deset večjih, glavnih vlog sem imel in to me je zelo utrudilo. Igralec ni stroj, vloge so različne, za vsako se je treba povsem preleviti. No, za konec sezone je prišel film Ne joči, Peter; za vlogo v njem sem moral iz sebe izcediti poslednje moči. Pa sem kar zadovoljen; veliko mi je pri tem pomagal scenarij, ki je dober.

— Pa kranjska publika? Ste zadovoljni z njo?

— Sem. Kranjsko publiko poznam, hvaležna je, pravo nasprotje pulske publike, kjer je pravi cirkus. Tokrat sem v Kranju že tretjič kot filmski igralec in vedno sem bil solidno, dobro in tudi odlično sprejet.

— Kako se počutite, ko gledate sebe na platnu?

— Vidim napake, ki sem jih naredil, pa se ne dajo več popraviti. Napake pa so mi dragocena izkušnja za naprej, če jih seveda človek zna registrirati.

Ivan Marinček:

## VELIKI REVEŽI SMO, KAR SE TEHNIKE TIČE; SNEMAMO S TISTO TEHNIKO KOT LETA 1945

— Film Ne joči, Peter ste posneli za široko platno. Kakšne so njegove prednosti pred običajnim formatom?

— Za panorame in množične prizore je širši kot vsekakor primernejši, za psihološke drame pa je v okviru naših tehničnih možnosti boljši navadni format. Ne joči, Peter je drugi slovenski film, posnet za široko platno.

— Kakšne so tehnične možnosti slovenske kinematografije?

— Slabe. Veliki reveži smo. Nič več nimamo kot leta 1945. Petra smo snemali z reportažno kamero, ki smo jo adaptirali z novo optiko. Prisiljeni smo, da se podrejamo tehničnim možnostim. Denarja sicer ni, ampak morali bomo nabaviti kaj boljšega, ne bo šlo drugače. Tudi ateljeji so zasilni. Najmanj deset let smo v zaostanku, kar se tehnike tiče. A. Trifer

Princesa iz severa si je osvojila srca Grkov — Kraljevi par se je odpovedal potratnim medenim tednom v dobrodelne namene — Ciperska kriza ogroža mlado srečo

# Grki častijo mlado kraljico Ano- Marijo

**A**na-Marija, najmlajša danska princesa, je končno zapustila svojo ljubljeno domovino. Postala je kraljica Helenov — žena grškega kralja, 24-letnega Konstantina.

Prvi del predporočnih priprav je bil opravljen v Kopenhagenu, mladem paru so bili posvečeni trije večeri. Prvi večer je danski kralj priredil slavnostni ples, drugi večer je bila gledališka predstava v kraljevem gledališču in tretji večer — razkošna večerja.

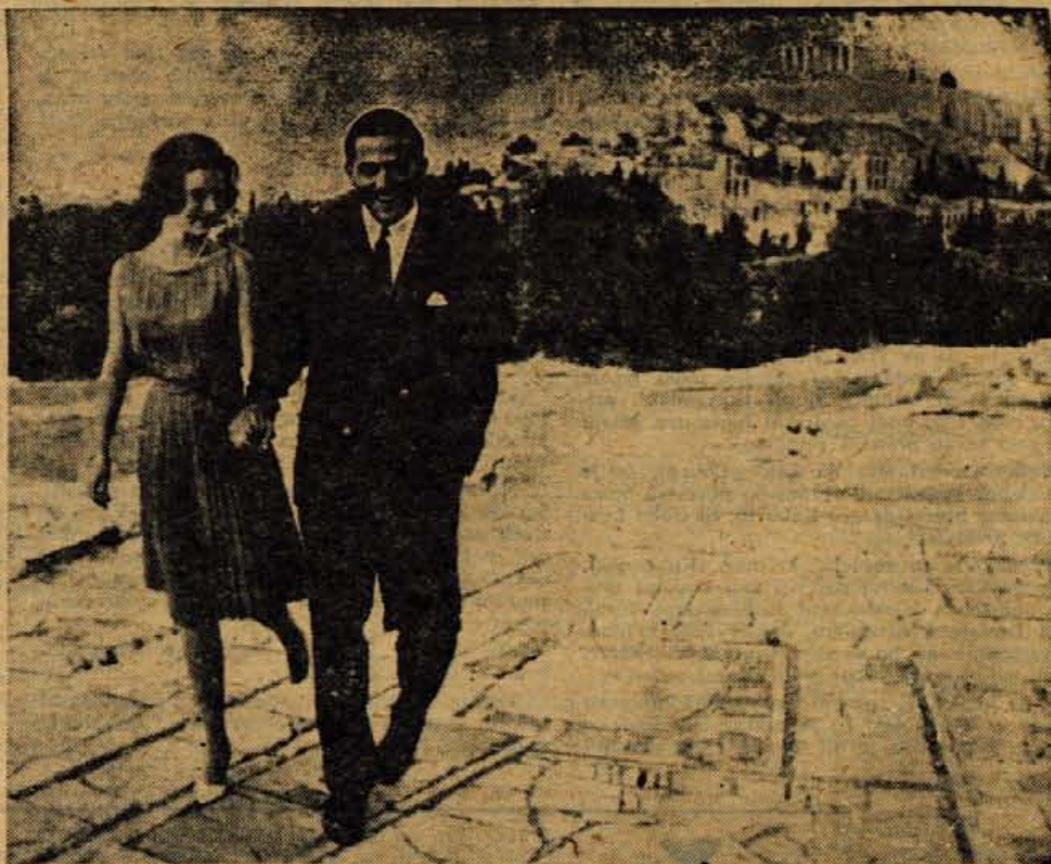
Na dan samega slovesa se je mladi par peljal v odprti dvorni kočiji po kopenhagenskih ulicah. Zelela sta se posloviti od ljudi in da se še enkrat pokažeta. Čeprav je deževalo v curkih, se je princesa Anna-Marija prisrčno smejala v njeni odprti kočiji. Množica ljudi je vztrajala na ulicah in vpila polna navdušenja: »Dež v poročni obleki pomeni srečo!»

Res, danska princesa bo potrebovala dosti sreče kot grška kraljica.

10. septembra je Anna-Marija v spremstvu staršev, kralja Frederika IX. in kraljice Ingrid ter starejše sestre Benedikte odletela s kopenhagenskega letališča.

Pristali so v italijanskem pristanišču Brindise in se vkrcali na dansko kraljevo jahto »Daneborg«. Italijani so jih prisrčno pozdravljali ter mladi in lepi princesi želeli veliko sreče.

V petek ob 16. uri je »Daneborg« pristal v grški luki. Kralj Konstantin je šel na krov in ko je pozdravljaj mlado, bodočo ženo, so se slišali zvoki grške in danske himne. Tulilo je na stotine ladijskih siren, vsa vojna mornarica je križarila v luki in nepregledna množica je počastila bodočo kraljico. Zupan mesta Aten je sprejel kraljeve goste v antičnem Jupitrovem templju in izročil severni princesi šop cvetic v danskih narodnih barvah — rdeči in beli.



## Danka — Anna-Marija

**A**na-Marija izhaja iz rodbine, ki že več kot 100 let vlada Danski, in iz dežele, ki od nekaj spoštuje in ljubi vladarsko hišo. Danska kraljeva družina živi kot ugledna meščanska družina. Kralj in kraljica kot njune hčerke se radi pomešajo med navadne državljanke. Vse tri danske princeze so bile vzgojene v višji dekliški šoli, njihove sošolke so jim lik tovarišice pri igri, delu in prijateljice.

Grčija pa je dežela polna notranjih nasprotij in intrig. Ali se je Anna-Marija tega zavedala, ko se je srečno nasmejana in zadnjič kot danska princesa peljala po ulicah Kopenhagena? Ali je pomislila, da ona, ki izhaja iz dežele, kjer ni beračev, kjer ni siromašne četrti in skoraj ne socialnih razlik, prihaja v deželo, ki jo gospodarski in politični udari znova in znova pretresajo? V Grčiji je razlika med revnimi in bogatimi tako velika kot malokje v Evropi. V minulih 50 letih je imela Grčija 17 revolucij in številne diktature.

## Konstantin se je zagledal v najmlajšo

**V**erjetno bo predvsem radovedne ženske bralke zanimale, kako in kdaj sta se mlada dva spoznala. Bilo je leta 1962, ko je kraljica Friderika navdušila sina Konstantina, naj si izbere eno izmed zdravih in simpatičnih danskih princes. Materina beseda je igrala pomembno vlogo. Odpeljal se je na Dansko, obiskal dvor in se zaljubil — vendar ne v njemu namenjeno princeso, ampak v najmlajšo Anno-Marijo. Takrat ji je bilo šele dobrih petnajst let. Sprva so bili starši zaskrbljeni. Spriznaili so se in poslali Ano v švicarski internat, ko so videli, da ne bosta popustila. Učila se je marsičesa, najvztrajneje pa grščine.

Ko je grški kralj Pavel umiral, jo je kraljeva družina povabila v Atene. Konstantinu je bila v veliko oporo in mu pomagala v težkih dneh. Grško ljudstvo je že tedaj spoznalo in vzljubilo šarmantno Danko. Ko jo je oče Friderik IX. pred zaroko opozoril, če se zaveda, da si s tem nalaga odgovorno nalogo, mu je odgovorila: »Veš, oče, obstoja neka grška pripovedka, ki pravi, da bosta kralj po imenu Konstantin in njegova žena s Severa rešila grško ljudstvo vseh težav. Midva, Tino (to je ljubkovalno ime) in jaz bova gotovo uspela.« Sedanja grška kraljica je še tako mlada, da si verjetno ne zna predstavljati, da iskrena ljubezen tudi vsega ne zmore.

## Svečani obredi

**V** petek, 18. septembra, je bil dopoldne v atenski katedrali svečani poročni obred. Nepopisno razkošje je prevzelo še tako razvajen okus. Vonj kadila se je pomešal z vonjem vrtnic, na tisoče svečk je trepetalo. Oltar je bil prevlečen z rdečim žametom. Mladi par je obšel oltar, nato jima je duhovnik nad glava poddržal poročne krone, s katerimi so bili že prejšnji grški vladarji okronani.

Zvečer je bil slavnostni ples. Povabljeni so bili okoli 1800 gostov. Med najuglednejšimi so bili: monaški princ Rainer z Gracijo Patricio, nadškof Makarios, Johnsonova hčerka, švedska princesa, angleška princesa Ana in mnogi drugi. Lahko si predstavljate blišč in razkošje tega plesa.

## Zlati princ

**G**rški princ Konstantin je v deželi zelo priljubljen. Imenujejo ga tudi zlati princ, saj si je leta 1960 na olimpijskih igrah priboril zlato medaljo v jadraniu. Čeprav je bil kot mladenič malce lahkoživ, se je po očetovi smrti zelo zresnil. Opustil je šport in se povsem posvetil vladarskim poslom. Uvedel je mnoge demokratične novosti, znižal je davke, uvaja poljedelske stroje in plemensko živino. Predvsem si je zadal nalogo: »Treba je hraniti. Mi smo revno ljudstvo.«

Zanimivo je, da si je izbral ravno 18. september za poročni dan. Ta dan je državni praznik in ceste se tako ali tako morajo okrasiti. Tudi tovarne ne delajo in šole so zaprte. Tako se ni izgubil delovni dan. Prav tako ni plačal vožnje povabljenecem, kot je v podobnih prilikah navada. Medene tedne bosta preživela v kraljevi vili in poročnemu potovanju sta se odrekla. Treba je hraniti. S prihranjenim denarjem bosta nudila 600.000 otrokom dnevno zastožjo šolsko malico. Gotovo je to grškemu ljudstvu všeč.

Če se spomnimo porok drugih kraljevih otrok, se ti niso odrekli razkošju in razsipnosti. Angleška princesa Margareta je bila dosti bolj zahtevna. Z možem Antonijem Armstrongom je prepotovala z jahto pacifiške otoke. Tudi Sophija — Konstantinova sestra, si je pred leti privoščila z možem Don Juanom Carlosom razkošno poročno potovanje.

Lahko bi se še in še naštevala razsipnost drugih otrok »plave krvi«. Zato ni čudno, da vzklika grško ljudstvo: »Naj živi mlada kraljica in kralj Konstantin!«



Ljubil je staro vas, bila je dežela njegovih sanj. Ali se bodo kdaj izpolnile njegove najlepše in najbolj hrepenenja polne sanje, ki si jih nikdar ni upal dosanjati do kraja?

»Ali pojedete v grad, da bi obiskali gospodično Mary?« je vprašal krčmar in se namrdnil. »Slabo je tam, Alan! Pravijo, da od vsega premoženja niti za gospoda Johna niti za gospodično Mary — ne bo ostalo nič. Saj za gospoda Johna je itak vseeno, moški se že znajde v svetu — vendar bi želel, da bi ubral boljše pot kot jo je.

»Kako mislite to?« je naglo vprašal Alan.

Krčmar se je nenadoma domislil, da se pogovarja s policijskim uradnikom, čeprav je njegov star prijatelj, in je redkobeseden.

»Pravijo, da ga vrag jemlje. Saj veste, kako ljudje govorijo, toda nekaj resnice mora pa le tičati za vsem. Johnny ni bil sicer nikoli prijazen, toda zdaj hodi okoli kot huda ura. Mladi mož zelo težko prenaša revščino.«

»Čemu pa ostajata na Lenley-Courtu, če je tako slabo? Vzdrževanje gradu in posestva mora biti vendar precej drago. Kako to, da John Lenley ne proda?«

»Proda?« se je norčeval krčmar. »Kako neki, ko je pa vsak list na najvišji veji vsakega drevesa obložen s hipotekami! Kolikor sem slišal, bosta Lenleyeva ostala tu, dokler tisti londonski zastopnik ne bo uredil zapuščinske zadeve, potem pa se bosta takoj preselila v London.«

Tisti londonski pravni zastopnik! Alanovo čelo se je namrščilo. To je moral biti Maurice Meister. Radoveden je bil in rad bi se seznanil

Z žalostjo v srcu je spoznal, kako velika je razdalja med hčerjo Lenleyev in inšpektorjem Wemburyjem.

»Alan, kako se veselim, da vas spet vidim!« je vzkliknila in v njenih žalostnih očeh se je zasvetila iskra smehljaja. »Povedati imate mnogo novega, Alan! Smo že brali v jutranjih časopisih!«

Trpko se je nasmehnil.

»Res nisem vedel, da bo moje napredovanje utegnilo prevrniti svet,« je dejal.

»Vse mi morate povedati!« Oklenila se je njegove lakti kakor nekoč, v otroških letih, ko je bil vrtnarjev sin in njen tovariš pri igrah. Takrat je bil plašč deček, ki je spuščal njenega zrnja ali ji metal žogo, bil je ravno tako velik kot ona.

»Saj nimam povedati kaj več, kot golo dejstvo,« je dejal. »Pri tem napredovanju so preskočili boljše moče in res ne vem, ali naj se veselim, ali ne.«

Nekak občutek samozavesti se ga je polastil, ko sta korakala po zanemarjeni trati. »V eni ali dveh zadevah, ki so mi jih poverili, sem imel pač nekoliko sreče. Ne morem pa se otresti občutka, da mi gre komisar na roko in da se moram le tej okoliščini zahvaliti za napredovanje.«

»To ni nič!« je dejala prepričano. »Napredovali ste, ker ste zaslužili!«

Sledila je njegovemu pogledu, ko je ogledoval hišo in izraz na njenem obrazu se je nenadoma spremenil.

od davnih časov v navadi pri uspešnih pravniki. Suknjič z dolgimi škrici se je lepo prilegal njegovi vitki postavi in v njegovi črni kravati je tičal bleščeč opal. Glavo mu je pokrival visok klobuk in njegove rumene rokavice so bile brez napake. Njegovo suhotno, nekoliko porumenelo obličje, njegove temne, nedvoumne oči, njegov govor so mu dajali aristokratsčen videz. »Po videzu je pravi vojvoda, govori kot španski grande, misli pa kot satan,« tako je nekoč nekdaj opisal Maurice Meister in vendar niti to še ni bilo najmanj laskavo mnenje o njem.

Njegov spremljevalec je bil velik, mlad mož, ne mnogo nad dvajset. Ko je opazil obiskovalca, so se njegove obrvi namrščile. Z rokami v žepih je počasi koračil po trati in s temnim pogledom motril Alana.

»Halo,« je vzkliknil ozlovoljeno in se nato obrnil k svojemu spremljevalcu: »Saj menda poznate Wemburyja, Maurice; višji stražnik je pri policiji, ali nekaj podobnega.«

Maurice Meister se je smehljaj.

»Okrajni kriminalni inšpektor, se mi zdi,« je poudaril in iztegnil svojo dolgo, suho roko. »Kolikor sem slišal, prihajate v mojo sosesčino, da bi mojim nesrečnim strankam vlili novega strahu.«

»Upam, da jih bomo mogli spraviti na boljše pot,« je odvrnil veselo Alan. »Saj zato smo tu.«

Johnny Lenley je strmel vanj. Ze kot deček ni mogel trpeti Alana in zdaj je njegova jeza ob prisotnosti detektiva vzplamtela znova.

»Kaj pa vas je prineslo v Lenley? Nisem vedel, da imate tu sorodnike,« je dejal mrko.

2

# Čarovnik

z možem, o katerem je krožilo toliko čudnih govoric. V Scotland Yardu so si o Mauriceu Meistru prišepetavali stvari, ki bi utegnile postati natolcevanja in žalitve, če bi jih izrekli glasno ali celo napisali. Namigovali so na njegovo občevarjevo z določenimi ljudmi, ki bi si ga niti kazenski zagovornik ne smel privoščiti, pa čeprav ga je njegov poklic spravljal v dotiko z izvržkom človeške družbe.

»Gospod Griggs, ali bi mi hoteli rezervirati sobo? Postrežček bo prinesel mojo prtljago s kolodvora. Grem v grad in bom skušal govoriti z Johnom.« Dejaj je »John«, menil pa je Mary. Ves svet je lahko varal, le svojega srca ni mogel.

Ko je stopal po široki, z mogočnimi hrasti obsenčeni voznici poti, so mu od vsepovsod stopala pred oči znamenja revščine. Po površini z belim peskom posute poti je poganjala trava. Živo ograjo iz prelepih tis v Tudorskem vrtu, pred katerimi je stal kot mlad deček poln spoštljivosti, je obrezala nevešča roka; trata pred gramo ni bila več negovana. In ko je zagledal dvorec sam, mu je vztrepetalo srce v prsni ob pogledu na splošno zanemarjenost. Okna na vzhodnem krilu so bila umazana, nekaj stekel je celo manjkalo. Ko se je bližal poslopju, je izza stebričja stopila postava. Kakor hitro ga je spoznala, mu je stekla nasproti.

»O, Alan!«

V naslednjem trenutku je že držal njene roke v svojih in gledal njen ljubi obraz. Dvanajst mesecev je ni videl. Zdaj jo je gledal s pridržanim dihom. Njena nežna bleda lepota je zganila najgloblje v njegovem srcu. Poznal je ljubkega otroka, zdaj pa je zrl v kristalno čiste oči polno vzcvetele ženske. Vitka, otroška postava se je spremenila in lepi obraz je žarel v novi, neznanzi lepoti. Osuplost, če ne že celo rahel obup sta za hip pregnala radost, ki jo je občutil ob prvem pogledu nanjo. Ze prej se mu je zdela komaj dosegljiva, zdaj pa kakor da se je prepad med njima na nerazumljiv način še povečal.

»Ubogi, stari Lenley-Court,« je dejala zamišljeno. »Alan, ali ste že slišali novico? Prihodnji teden bova zapustila ta kraj.« Globoko je vzdihnila.

»Kar čudno je, če človek misli na to! Johnny namerava v mestu najeti stanovanje in Maurice mi je obljubil zaposlitev.«

Alan je strmel vanjo. »Zaposlitev?« je vprašal začudeno. »Pa vendar ne mislite reči, da si boste morali sami služiti svoj kruh?«

Zasmejala se je. »I, seveda, moj ljubi — moj ljubi Alan! Ze sedaj poskušam prodreti v tajnost stenografije in strojepisja. Postanem naj tajnica Mauriceova.«

»Meistrova tajnica?!«

Besede so se mu zdele znane. Nenadoma se je domislil neke druge tajnice, katere truplo so meglenega jutra potegnili iz reke, in pomembne besede polkovnika Walforda so mu zvenele v ušesih.

»Zakaj ste se tako zresnili, Alan? Ali vam ne ugaja misel, da si bom sama služila svoj kruh?« je vprašala s trepetom na ustnicah.

»Ne, ne ugaja mi!« je odvrnil Alan in ni mogel skriti nejevolje. »Saj se bo iz poloma vendar dalo nekaj rešiti, ali ne?«

Odkimala je. »Ne ničesar — prav ničesar. Po materi sem podedovala toliko, da me bo varovalo pred lakoto. Pa tudi Johnny je zelo sposoben trgovec in vendar je tako. V nekaj letih bova Lenley-Court spet lahko kupila nazaj.«

Besede so kazale pogum, toda Alan se ni dal varati.

Opazil je, kako se je ozirala prek njegove rame in ko se je obrnil, je videl dva moža, ki sta stopala proti njima.

Kljub toplemu spomladanskemu vremenu in čeprav je bilo sodišče oddaljeno štirideset milj, je imel mr. Meister na sobi obleko, ki je bila

»Le malo prijateljev imam tu,« je odvrnil Alan resno.

»Seveda ima prijatelje,« se je vtaknila vmes Mary. »Prišel je pa tudi, da bi mene obiskal, kajne, Alan? Zal mi je, da vam ne moremo ponuditi stanovanja pri nas, saj ni ostalo skoro nič pohištva.«

John Lenleyeve oči so se zablistale pri teh besedah. »Prav nič ni treba najme revščine obešati na veliki zvonec,« je ostro zavrnil sestro. »Komaj verjamem, da se Wembury zanima za najino nesrečo, če pa bi se, bi bilo to od njega precej nedostojno.«

Njegov srd nad obiskovalcem je še zrasel, ko je opazil užaljeni sestričin obraz. Maurice Meister je vlil olja na razburjene duhove. »Nesreča na Lenley-Courtu je javnosti znana, moj ljubi Johnny,« je menil pomirljivo. »Ne bodite občutljivi po nepotrebnem! Mene, zase, veseli, da imam priliko seznaniti se s tako slavnim policijskim uradnikom kot je Alan Wembury. Trenutno boste našli svoj okraj zelo zapuščen, mr. Wembury. Nič tistega razburjenja ni več, kot takrat, ko sem se iz Lincoln's-Inn Fields preselil v Depfort.«

Alan je prikimal. »Menite, da vas Carovnik ne nadleguje več?« je dejal.

Opazka je bila mišljena čisto nedolžno in zato ni bil niti najmanj pripravljen na spremembo, ki se je pojavila na Meistrovem obrazu. Njegove oči so zamežikale, kakor da mu je vanje poslala bleščeča luč, upognjena usta so postala ravna, trda črta. Alan Wembury bi se moral zelo motiti, če ni bilo tisto, kar je opazil, ko se je ozrl v Meistrove oči, izraz strahu.

»Carovnik! Njegov glas je zvenel hripavo. »Stara zgodba! Nesrečni sirotnik je mrtev!«

Povedal je to s posebnim poudarkom. Alanu se je zdelo, da hoče ta mož prepričati sam sebe, da je zloglasni zločinec resnično zapustil svoje torišče na zemlji.

# RADIJSKI SPORED

VELJA OD 3. DO 9. OKTOBRA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

## SOBOTA — 3. oktobra

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Iz Chopinovih mazurk in polonez — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Glasbeni instrumenti v rokah mladih izvajalcev — 9.45 Zabavna glasba Sovjetske zveze — 10.15 Moderni plesni ritmi z majhnimi ansambli — 10.35 Osem narodnih napevov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti. — 12.25 Lahek opoldanski spored — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Mali glasbeni mozaik — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Poje mešani zbor »France Prešeren« — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz oper Ferencza Erkla — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Fantazija za klavir in orkester — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Nočni akordi

## NEDELJA — 4. oktobra

7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz festivala otroške pesmi 1964 — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I. — 10.00 Se pomnite tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.50 Deset minut z zabavnim orkestrom RTV Beograd — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Vedre melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 V prirodi... — 15.05 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Romeo in Julija-balet — 20.50 Sportna poročila — 21.00 Melodije v izložbenem oknu — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Nočni komorni koncert

## PONEDELJEK — 5. oktob.

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 S komponisti domačih napevov — 8.35 Igrajo in pojo — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Slovenske narodne pesmi za otroke — 9.25 Rapsodije in plesi — 10.15 Dva češka skladatelja — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski

nasveti — 12.25 Opoldanski domači pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni mozaik — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Pihalna godba Ljudske milice — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.40 Z letošnjega festivala v Dubrovniku — 22.10 S popevkami po svetu — 22.50 Literarni nokturno — 23.05 Po svetu jazz

## TOREK — 6. oktobra

7.15 Nekaj lepih melodij — 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 8.30 Pojo mali vokalni ansambli — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Slavni skladatelji pišejo za otroke — 9.40 Dvajset minut z majhnimi zabavnimi ansambli — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Igrajo in pojo — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Divertimento — 14.50 Zvoki kitar — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Koncert po željah poslušalcev — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Slog Ludovika XIV in Ludovika XV v sončnem mediju — 20.20 Radijska igra — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert

## SREDA — 7. oktobra

7.15 Domači in narodni zvoki — 8.05 Pisani orkester Max Greger — 8.25 Tri uverture — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Slovenski pevci zabavne glasbe — 10.15 V tričetrtinskem taktu — 10.30 Človek in zdravje — 10.40 Jesenska pesem — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski domači pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35/Pesem jeseni — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne pesmi — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Še zadnjič na sprehod z našimi solisti — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 S knjižnega trga —

19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Iz naših studiov — 20.50 Nižava - opera — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Melodije za lahko noč

## CETRTEK — 8. oktobra

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Slovenske narodne pesmi — 8.25 Poljska in romunska zabavna glasba — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Veseli pozdravi — 9.40 Čar mladosti - suita — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Jugoslovanski pevci popevk — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Mali glasbeni mozaik — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Umetne priredbe ljudskih plesov — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Turistična oddaja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Jazz s plošč — 23.05 Sodobna slovaška, romunska in madžarska glasba

## PETEK — 9. oktobra

7.15 Od uverture do finala — 8.05 Majhni zabavni ansambli — 8.30 Schubertove izvedbe našega pridelka — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Slovenski pevci zabavnih melodij — 10.15 Pihalna godba p. v. Rudolfa Urbanca — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 Opoldanski domači pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Operne arije — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Pred mikrofonom sta mladinska zbor — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Promenadni koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Trideset minut v studiu 14 — 20.30 Zbor Slovenske filharmonije — 20.50 Arena za virtuoze — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Plesna glasba — 22.50 Literarni nokturno — 23.05 Nočni obisk pri starih mojstvih

# K I N O

## Kranj »CENTER«

3. oktobra slovenski film NE JOCI, PETER ob 16., 18. in 20. uri. Premiera amer. barv. CS filma RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 22. uri

4. oktobra premiera amer. barv. filma GULIVERJEVO POTOVANJE ob 13. uri, slovenski film NE JOCI, PETER ob 15., 17. in 19. uri, premiera arg. ital. filma LJUBEZEN NA MEJI SVETA ob 21. uri

5. oktobra amer. barv. CS film RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 16., 18. in 20. uri

6. oktobra amer. barv. CS film RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 16., 18. in 20. uri

7. oktobra amer. barv. CS film RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 16., 18. in 20. uri

8. oktobra arg. ital. barv. CS film LJUBEZEN NA MEJI SVETA ob 16., 18. in 20. uri

## Kranj »STORŽIČ«

3. oktobra sov. film VSTAJENJE II. del ob 16., 18. in 20. uri

4. oktobra nemški film NURNBERSKI PROCES ob 10. uri matineja, franc. barv. CS film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI ob 14., 18. in 20. uri, angl. film ZA IGRO STA POTREBNA DVA ob 16. uri

5. oktobra amer. barv. film GULIVERJEVO POTOVANJE ob 16., 18. in 20. uri

6. oktobra amer. barv. film GULIVERJEVO POTOVANJE ob 16., 18. in 20. uri

8. oktobra amer. barv. CS film OVČAR ob 16., 18. in 20. uri

## Stražišče »SVOBODA«

3. oktobra angleški film ZA IGRO STA POTREBNA DVA ob 20. uri

4. oktobra angl. film ZA IGRO STA POTREBNA DVA ob 17. in 19. uri

8. oktobra amer. barv. CS film GULIVERJEVO POTOVANJE ob 19. uri

## Kropa

4. oktobra ital. barv. CS film LJUBIM, LJUBIS ob 16. in 19.30

## Podnart

3. oktobra sov. barv. film ZLATI CLOVEK ob 19. uri

8. oktobra franc. film MARIJA OKTOBER ob 19. uri

## Ljulno

3. oktobra franc. jap. barv. film SAMPION IN IGRALKA ob 19. uri

4. oktobra ital. barv. film NOC VELIKEGA NAPADA ob 18. uri

## Jesenice »RADIO«

3. do 4. oktobra madž. barv. VV film SONCE NA LEDU

5. oktobra amer. film HUIDICEV UCENEC

6. do 7. oktobra angl. barv. VV film VALCEK TOREADORJA

8. do 9. oktobra špan. arg. film CRNA KRONIKA

## Jesenice »PLAVZ«

3. do 4. oktobra angl. barv. VV film VALCEK TOREADORJA

5. do 6. oktobra madž. barv. film SONCE NA LEDU

8. do 9. oktobra ruski film ZGRESENO ZIVLJENJE

## Zirovnica

3. oktobra jugoslovanski film SRECA S TEBOJ

4. oktobra švedski film SODNIKA

7. oktobra madžar. film SONCE NA LEDU

## Dovje-Mojstrana

3. oktobra švedski film SODNIK

4. oktobra jugoslovanski film SRECA S TEBOJ

8. oktobra madžarski film SONCE NA LEDU

## Koroška Bela

3. oktobra ruski film ZGRESENO ZIVLJENJE

4. oktobra amer. barv. film HELLIONI

5. oktobra angl. barv. film VALCEK TOREADORJA

## Kranjska gora

3. oktobra amer. barv. CS film HELLIONI

4. oktobra ruski film ZGRESENO ZIVLJENJE

8. oktobra angl. barv. film VALCEK TOREADORJA

9. oktobra madžarski barv. film SONCE NA LEDU

## Radovljica

3. oktobra amer. barv. CS film BRAVADOS ob 20. uri

3. oktobra amer. barv. CS film BRAVADOS ob 16. in 20. uri

4. oktobra sov. barv. film ZLATI CLOVEK ob 18. uri

6. oktobra amer. vestern DIVJI JAHAC ob 18. in 20. uri

7. oktobra franc. vojni film MARIJA OKTOBER ob 18. in 20. uri

8. oktobra mehiški film NEVIHTA-NAD MEHIKO ob 20. uri

9. oktobra češki zab. film SVEJK V RUSIJI ob 20. uri

## Duplica

3. oktobra amer. barv. CS film NOCNA CIPKA ob 19. uri

4. oktobra romunski film OREL 101 ob 10. uri dopoldne

4. oktobra amer. barv. film NOCNA CIPKA ob 15., 17. in 19. uri

5. oktobra sov. film OPTIMISTIČNA TRAGEDIJA ob 17. uri

6. oktobra jug. CS film MACEK POD CELADO ob 19. uri

7. oktobra jug. CS film MACEK POD CELADO ob 17. uri

8. oktobra jug. film NARODNI POSLANEC ob 17. uri

9. oktobra jug. film NARODNI POSLANEC ob 17. uri

**Cas: piše se leto fičkovo 2064.** Kraj: osnovna šola v Spodnjem Zaklju. Glavne osebe: naidebudni učenci iz Spodnjega Zaklja, Zgornje Kiše in Srednje Cokle.

Atomski šolski zvonce bo vsak hip naznanil pričetek pouka. Skozi vežna vrata hitijo poslednji šolarji, med njimi Tine. Nekateri prihajajo od zgoraj, med njimi Bine — vplivni očetje so jih na poti v službo na šolski stehi mimogrede izložili iz svojih helikopterjev. Tine in Bine se vsa zasopla srečata na širokem hodniku pred svojim razredom.

»Imaš nalogo?«  
»Samo matematično. Pa ti?«

»Angleška mi manjka in slovenska. Pohitival.«

Fanta pripravita drobiž in spustita nekaj kovancev v avtomate za izdelovanje do-

cem med odmori ne bi bilo dolčas! Zbrani kovanci, kakor tudi oni v avtomatih za pisanje domačih nalog, gredo seveda za krpanje učiteljskih plač, drugače bi že vsi do poslednjega ušli v sosednje podjetje SPC (servis za po-metanje cest). Profesor torej počaka, nato pa na splošno veselje razreda razglasi: »Na zahtevo razredne skupnosti učencev današnja ura fizike odpade in boste namesto nje imeli svoj izredni sestanek. Predajam besedo vašemu predsedniku.«

Stari pedagog se mirno umakne iz razreda in tiho zapre za sabo vrata. Učenci poskačejo iz klopi. Irene mimogrede vrže v glasbeni avtomat novček za dvajset dinarjev in med blagolagnim tuljenjem »Marsovskega kvarteta« predsednik razreda že osmega izrednega se-

starši in šolo;  
9. Dotacija razrednemu klubu oboževalk Pata Boona;  
10. Raznoročno.

Da ne bi dolgozeli, prevedimo v sodobno pisarniško slovensščino izvlečke iz zapisnika, ki ga je med sestankom pisal razredni robot XYZ 13. Zal zapisnik ni popoln, ker so učenci robota pogostokrat pošiljali po črno-bele zvezke, kokto in cigarete, sami pa še niso znali pisati, saj so bili šele v 7. razredu!

**K 1. točki:** Zahteva se takojšnja odstavitev profesorja za matematiko, tov. Paralelograma, ker se je pri zadnjem spraševanju hudo pregrešil proti 36. členu zakona o šolstvu, ki prepoveduje dajanje nezadostnih ocen. Zahteva se pošlje zavodu za zaščito učencev, vključno z magnetoskopskim posnetkom spraševanja in fotokopijo ređovalnice, ki jo je storilec oskrunil z enico.

**K 2. točki:** Spricho umskega napora, ki ga terjaja od učencev izpolnjevanje listkov športne napovedi med odmorom, se predlaga skrčenje šolske ure s 25 na 20 minut in ustrezno podaljšanje odmorov. Kopija predloga se pošlje tudi direktorji jugoslovanske loterije, ki bo predlog gotovo podprla.

**K 3. točki:** Oziroma na dejstvo, da vsak slovenski učenec obvlada slovensščino, se predlaga ukinitve spraševanja pri tem predmetu. V spričevalo naj se v bodoče vpisujejo simbolične petice. Predlog se pošlje aktivu učiteljev slovenskega jezika z grožnjo, da bodo učenci v primeru odbitja prošnje brali le še hrvatske romane X 100.

**K 4. točki:** Upoštevač kopalno in turistično sezono, ki se je na Gorenjskem z istre-ljivjo umetnega sonca raz-

tegnila na maj in september, se predlaga ustrezno podaljšanje letnih počitnic na zgoraj omenjena meseca. Predlog bodo gotovo podprle Plavalna zveza Slovenije in Turistična zveza; prikazati je treba sindikatu prosvetnih delavcev, da se s tem ponuja edinstvena prilika, da si njegovi člani z dodatnim štirimesečnim honorarnim delom v času počitnic zacelijo standard.

**K 5. točki:** Predlog črtanja kemijskih elementov iz učnega načrta za kemijo se pošlje Društvu prijateljev mladine, ki ne bi smelo ostati mirno ob trpinčenju učencev z nerazumljivimi simboli in zamotanimi formulami. Vloga se pošlje tudi mednarodni zvezi društev proti mučenju živali.

**K 6. točki:** Republiškega sekretariatu za šolstvo se dostavi predlog o odpravi zadostnih in dobrih spričeval, ki mladino le ovirajo pri sprejemanju na srednje šole. Odslej naj bodo v veljavi le še prav dobra in odlična spričevala. Sklicevati se je na odlok gornjega naslova, ki je glasom okrožnice o 213-ti šolski reformi v letu fičkovem 1989 prepovedal šolam izdajati negativna spričevala in s tem odprl pot nadaljnemu razvoju šolstva.

**K 7. točki:** Iz razlogov, omenjenih v 5. točki, se predlaga ohranitev ene same ure angleščine, pri kateri naj se učence nauči zgolj besedil popularnih popevk v angleškem jeziku. Vloga se pošlje na iste naslove kot vloga pod točko 5.

**K 8. točki:** Društvu za zaščito učenec, las in zadnjice učencev osnovnih šol se predlaga, naj sproži akcijo za popolno prepoved stikov med starši in šolo. Prepove naj se vse roditeljske sestanke, govornilne ure in pismena

bbvestila staršem. Za kršilce naj bodo predvidene visoke denarne kazni in zapor do 2 let.

**K 9. točki:** Razredna skupnost z ogorčenjem sprejema vest, da je učiteljski zbor na svoji zadnji seji določil 20.000 dinarjev za letošnje potrebe pionirske knjižnice. Učenci ne bi imeli ničesar proti temu izdatku, če bi se za ta sredstva nabavilo nekaj najnovejših zvezkov Karla Maya, toda ker je dobro znano, kakšne knjige bodo kupljene, razredna skupnost ostro zahteva, da se 50 % omenjene vsote takoj dodeli razrednemu klubu oboževalk velikega umetnika preteklega stoletja nesmrtnega Pata Boona, za nakup novih plošč. V primeru zavrnitve te zahteve opozarjamo na grožnjo pod točko 3!

**K 10. točki:** a) Podpre se akcija za postavitev spomenika velikim reformatorjem našega šolstva, ki so v drugi polovici 20. stoletja z uvedbo zakona o napredovanju učencev z negativnimi ocenami popeljali šolo iz dobe barbarstva. Vsak učenec se bo v okviru zbiralne akcije vsako prvo nedeljo v mesecu odpovedal kajenju ter prihranek prispeval v gradbeni fond.

b) Odkritje razredne spominke plošče mučenškim učencem preteklega stoletja, ki so se za pozitivne ocene morali celo učiti (nekaj deklet omedliti!), bomo obravnavali na prihodnjem izrednem sestanku, ki bo predvidoma prihodnjo uro fizike.

S tem je bil dnevni red sestanka izčrpan in sedmi razred je odgrmel domov, kajti sestanek se je neusmiljeno raztegnil še čez preostali učni uri. Končan je bil eden od običajnih šolskih dni v letu fičkovem 2064...

Čuk v tranzistorju

# Superšola

mačih nalog, ki so jih uvedli po 352-ti šolski reformi v letu fičkovem 1999. Urno jim postrežeta s podatki, vržeta v veliko odprtino zvezke za domače naloge, še pritisk na gumb in že jima stroji izbruha jo njune zvezke, z lično napisanimi nalogami. Zbašeta jih v torbe in stečeta v razred. Pri vratih si iz drugega avtomata mimogrede vzameta vsak po eno lučko in nato planeta v klopi. Zvon!

Stari profesor, točen kot odmera davka, pride v razred. Počaka, da se plošča v razrednem juke-boxu odvrti do konca — spet ena od pridobitev nove šole, da učen-

ne skupnosti prebere dnevni stanka v tem tednu (zaradi pretečega izpraševanja pri urah angleščine, kemije, matematike, zgodovine, zemljepisa, biologije, slovensčine in fizike):

1. Odstranitev profesorja za matematiko;
2. Skrčenje šolske ure s 25 na 20 minut;
3. Ukinitve spraševanja pri slovenskem jeziku;
4. Podaljšanje letnih počitnic na 4 mesece;
5. Črtanje kemijskih elementov iz učnega načrta za kemijo;
7. Zmanjšanje števila ur angleškega jezika;
8. Prepoved stikov med

(Nadaljevanje s 3. strani)

uničevalcem dokazali, da se da mirno živeti z »divjimi« Indijanci in da bi s svojo prisotnostjo popravili neizbrisen zločin neke civilizacije, ki je prepozno spoznala, komu zvonit mrtvaški zvon. Bratje ne marajo obiskov belih tujcev, razen zdravnika, etnologa ali prinašalca vesti. Žive v koči iz stolčene zemlje, na bregu reke Xingu.

Presunljiva Amazonija! Pred nami, na kljunu piroge, Youmoué — veslač. Youmoué, ki je sicer »kapitan« piroge bratov Villas-Boas, nas

## Pošasti v zelenem peklu

pelje k svojim bratom — Menacos. Potrebna je vsa njegova spretnost, ves čudoviti človeški mehanizem, da obdrži na vodi gibko pirogo, do roba polno naše prtljage. Voda krog nas je tako čista, da z lahkoto opazuješ ribe, bele kot porcelan in ne moreš verjeti, da so deset, pa tudi več metrov pod nami. Tu in tam skrivnostna silhueta in ogromna anakonda zdrsrne pod pirogo. Rajska reka, čarovnija barv. Rdeča prst

in turkizno nebo, kjer beli oblaki pišejo svoj dnevnik. Tukajšnji gozd ni več tista dušča zapletenosti Amazonkinih bregov. Tu stoje drevesa vsako zase in se s svojim okoljem stapljajo v čudovito harmonijo barv. Dvakrat v teku dneva smo morali zapustiti pirogo in se s težkimi nahrbtniki prebijati skozi grmovje, drhteče od vročine, da smo dospeli na področje menaco. Potovanje nas je očaralo, niti vedeli nismo, kdaj se je spustil večer. Indijanci, jutro sveta, recite da je ta čudovita pokrajina nakit vaše smrti!

Priredila TONCI JALEN

## Televizija

**SOBOTA — 3. oktobra**

RTV Ljubljana 17.40 Kri-kec in Pikec — RTV Beograd 18.05 Predstavljamo vam — RTV Ljubljana 18.25 Napo-ved in TV obzornik — RTV Beograd 18.45 Ime in priimek — RTV Ljubljana 19.30 Kaj bo prihodnji teden na spo-redu — RTV Zagreb 19.45 Propagandna oddaja — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Deset minut jazza — RTV Ljubljana 20.40 Kako sem prepo-toval Slovenijo — RTV Beograd 21.10 Ogledalo državlja-na Pokornega — RTV Za-greb 22.10 Propagandna od-daja — RTV Ljubljana 22.15

Dick Powell vam predstavlja, 23.05 TV obzornik.

**NEDELJA — 4. oktobra**

RTV Ljubljana 9.30 Deček iz cirkusa — RTV Beograd 10.00 Kmetijska oddaja — RTV Ljubljana 15.45 Sportno popoldne, 18.00 Mladinski TV klub, 19.00 87. policijska postaja — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Za-greb 20.45 Tuji in domači — RTV Beograd 21.45 Poroči-la

**PONEDELJEK — 5. oktob.**

RTV Ljubljana 11.40 Tele-vizija v šoli, 15.20 Ponovitev šolske ure, 16.40 Ruščina na TV, 17.10 Angleščina na TV — RTV Beograd 17.40 Fran-cozi pri vas doma, 18.10 R-

sanke — RTV Ljubljana 18.25 Napoved in TV obzornik, 18.45 Mrtve vode — RTV Beograd 19.15 Tedenski športni pregled — RTV Ljubljana 19.45 Propagandna oddaja — RTV Beograd 20.00 TV dnev-nik — RTV Ljubljana 20.30 Glasbeni kotiček — RTV Beograd 20.40 »Kad života ovog klupce odmotamo« — RTV Ljubljana 21.40 Propa-gandna oddaja, 21.45 Naš te-leobjektiv, 22.00 TV obzor-nik

**TOREK — 6. oktobra**

Ni sporeda!

**SREDA — 7. oktobra**

RTV Zagreb 17.10 Anglešči-na — RTV Ljubljana 17.40 Tik-tak, 17.55 Pionirska TV,

18.25 Napoved in TV obzornik, 18.45 Belo vreme — RTV Beograd 19.15 Glas-beniki o sebi in glasbi, 19.45 Propagandna oddaja, 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Pesenikova beseda, 20.40 Češka revija na ledu, 21.30 Propagandna oddaja — RTV Ljubljana 21.35 TV akcija, 21.45 Kulturna panorama, 22.15 TV obzornik

**ČETRTEK — 8. oktobra**

RTV Zagreb 10.00 Televizi-ja v šoli — RTV Beograd 11.00 Francozi pri vas doma — RTV Ljubljana 16.40 Ru-ščina na TV, 17.10 Angleščina na TV — RTV Beograd 17.40 Črko na črko — RTV Ljubljana 18.25 Napoved in TV obzornik — RTV Beograd 18.45 Po Jugoslaviji — RTV

Ljubljana 19.15 Glasbena po-rota, 19.45 Propagandna od-daja — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Opatija 64 — RTV Ljubljana 22.00 Sprehod skozi čas, 22.30 TV obzornik

**PETEK — 9. oktobra**

RTV Zagreb 17.10 Učimo se angleščine, 17.40 Televizija v šoli — RTV Ljubljana 18.10 Pustolovščine Doricinih igrač, 18.25 Napoved in TV obzor-nik, 18.45 TV tribuna — RTV Zagreb 19.15 Rodnemu kraju, 19.45 Propagandna od-daja — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Ljublja-na 20.30 Propagandna odda-ja — RTV Zagreb 20.35 Opa-tija 64 — RTV Ljubljana 22.05 Batičevi svetovni pot-niki, 22.35 TV obzornik